

Holdingsyhtiö osana perintösuunnittelua

Noora Airaksinen

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu

Tradenomin tutkinto

AMK-opinnäytetyö

2023

Tiivistelmä

Tekijä(t) Noora Airaksinen
Tutkinto Tradenomi
Raportin/Opinnäytetyön nimi Holdingsyhtiö osana perintösuunnittelua
Sivu- ja liitesivumäärä 49+3
<p>Opinnäytetyön aihe oli holdingsyhtiö osana perintösuunnittelua. Opinnäytetyön tarkoituksena oli etsiä keinoja, kuinka varallisuutta kannattaa siirtää holdingsyhtiöön ja miten varallisuus voidaan jakaa perillisille. Tarkoituksena oli etsiä verotuksellisesti järkeviä ratkaisuja. Tutkimus rajattiin koskemaan vain Suomessa tapahtuvia perimyksiä sekä vain suomalaisia listaamattomia yhtiöitä.</p> <p>Tietoperustan tarkoituksena oli antaa lukijalle tarvittava ja kuitenkin kattava ymmärrys käsitteistöä menemättä relevanttiuden kannalta liian syvälle. Tietoperustan ensimmäisessä osassa keskeisiä aiheita oli lakimääräinen perimysjärjestys ja avio-oikeus sekä, miten niihin voi vaikuttaa avioehdolla ja testamentilla. Lisäksi käytiin läpi perintö- ja lahjaverotus, sekä sukupolvenvaihdoshuojennus. Tietoperustan toinen luku koski holdingsyhtiötä: miten se muodostetaan, miten varallisuus siirretään yhtiöön ja miten sijoitustoiminta yhtiöitetään.</p> <p>Opinnäytetyön empiirisessä osassa tehtiin syksyllä 2022 haastattelututkimus, johon haastateltiin kahta juristia. Haastattelu valikoitui menetelmäksi, sillä se oli luontevin tapa saada tarvittava tieto tutkimukseen. Tutkimuksessa merkittävää oli huolellisuus tutkimuskysymysten laadinnassa sekä haastateltavien valinta.</p> <p>Keskeisinä tutkimustuloksina voidaan pitää seuraavaa. Liiketoiminnallinen yhtiö siirretään yleensä osakevaihdoilla yhtiöön ja muuta omaisuutta siirretään tyyppillisesti apportilla tai myymällä omaisuutta yhtiölle. Veroseuraamukset tulisi ottaa huomioon aina omaisuuseräkohtaisesti ja veroseuraamuksia tulisi puntaroida saatavaan hyötyyn nähden. Koko henkilökohtaista varallisuutta ei kannata siirtää holdingsyhtiölle, sillä varallisuuden jakaminen pois holdingsyhtiöstä aina ole joustavaa.</p> <p>Holdingsyhtiön perintösuunnittelu toteutetaan tyyppillisesti lahjoittamalla perillisille holdingsyhtiön osakkeita. Holdingsyhtiöllä voidaan tavoitella sukupolvenvaihdoshuojennusta, mikäli sijoitustoiminta on riittävän aktiivista. Holdingsyhtiön osakkaina perilliset pääsevät osaksi yhtiön vaurastumista sekä mahdollisia osinkotuloja. Kun perillisen aika jättää, perilliset perivät holdingsyhtiön loput osakkeet.</p>
Asiasanat perintösuunnittelu, holdingsyhtiö, perintöverotus, varallisuuden suunnittelu, sukupolvenvaihdos, sukupolvenvaihdoshuojennus

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Opinnäytetyön tavoite ja rajaukset.....	1
1.2	Opinnäytetyön rakenne	3
2	Perintösuunnittelu kuuluu kaikille.....	4
2.1	Perintökaari ohjaa lakimääräisen perimysjärjestyksen.....	4
2.2	Avio-oikeus ja avioehto puolison suojana	5
2.3	Testamentilla ja edunvalvontavaltuutuksella ilmaistaan tahtoa	8
2.4	Perintöverotuksen pääperiaatteet.....	10
2.5	Lahja ja ennakkoperintö sekä niihin liittyvä verotus	11
2.6	Sukupolvenvaihdos ja sukupolvenvaihdoshuojennus	13
2.6.1	Sukupolvenvaihdoshuojennus luovutusvoittoverotuksessa	13
2.6.2	Sukupolvenvaihdoshuojennus lahja- ja perintöverotuksessa.....	14
2.7	Listamattoman yhtiön arvostus	15
3	Holdingsyhtiö osana konsernia.....	17
3.1	Holdingsyhtiö voidaan perustaa monista eri syistä	18
3.2	Operatiivisen yhtiön siirtäminen holdingsyhtiöön	19
3.3	Konserniavustus.....	20
3.4	Yhtiön oma ja vieras pääoma	21
3.5	Sijoitustoiminnan yhtiöittäminen	22
4	Haastattelututkimus	25
4.1	Haastattelun toteutus	26
4.2	Haastatteluiden sisältöanalyysi.....	27
5	Tutkimustulokset	29
5.1	Holdingsyhtiön perustamisen taustat.....	29
5.2	Rajanveto holdingsyhtiöön siirrettävän ja suoraan omistettavan omaisuuden välillä	30
5.3	Perintösuunnittelun tarve voi yrittäjälle tulla yllätyksenä	31
5.4	Perintösuunnittelu ei aina lähde verotuksesta.....	32
5.5	Erilaiset osakesarjat ja sukuhaaran oma holdingsyhtiö	33
5.6	Sukupolvenvaihdoshuojennus holdingsyhtiössä.....	33
6	Pohdinta	35
6.1	Tulosten tarkastelu	35
6.1.1	Miten varallisuutta voidaan siirtää holdingsyhtiöön?.....	35
6.1.2	Mitä omaisuutta kannattaa siirtää holdingsyhtiöön?	36
6.1.3	Miten varallisuus voidaan jakaa perillisille holdingsyhtiöstä?.....	38
6.1.4	Mitä hyötyjä holdingsyhtiöstä on perintösuunnittelussa?	39

6.2	Johtopäätökset ja jatkotutkimusehdotukset	40
6.3	Tutkimuksen luotettavuuden arviointi	41
6.4	Oman oppimisen arviointi	44
Lähteet	47
Liitteet	50
Liite 1.	Perintöverotaulukko 2023 (Perintö- ja lahjaverolaki 12.7.1940/378 14§)	50
Liite 2.	Lahjaverotaulukko 2023 (Perintö- ja lahjaverolaki 12.7.1940/378 19 §).....	51
Liite 3.	Haastattelukysymykset	52

1 Johdanto

Suomalaiset vaurastuvat koko ajan entistä enemmän ja perhetilanteet moninaistuvat. Tämä lisää tarvetta juridiselle suunnittelulle. Suomalaiset ovat nyt varakkaampia kuin koskaan ennen, jonka seurauksena perinnöt ovat myös isompia. Isimpien perintöjen myötä, myös perintösuunnittelulle on enemmän tarvetta ja kysyntää. Perintösuunnittelu ei ole uutta, mutta sen tarve on laajentunut. Mahdollisuuksien mukaan varallisuuden siirtoa tulisi harkita jo elinaikana. Perintö- ja lahjaverotus on progressiivista. Yhden varallisuuserän siirtäminen on verotuksellisesti kalliimpaa kuin sen jakaminen useaan lahjoituserään sekä perinnöksi jäävään omaisuuteen. (Turunen 2021)

Perintösuunnitteluun liitetään usein oletus, että se kuuluisi vain todella varakkaille. Näin asia ei ole. Jokaisen olisi hyvä tietää vähintään, miten oma varallisuus periytyy. Järjestys, jossa huomioidaan kuolinpesän osalliset, on seuraava: ensin velkojille maksetaan heidän osuutensa, toisena täytetään lesken oikeudet, kolmantena lasten lakiosat ja viimeisenä huomioidaan muut (Turunen 2021). Lakimääräiseen perimysjärjestykseen voidaan tehdä muutoksia, jos sille on tarvetta.

Erityisesti yrittäjien tulisi tiedostaa, mitä omaisuudelle käy, kun aika jättää. Yritysomaisuus on yrittäjälle usein merkittävä tai jopa merkittävin omaisuuserä. Yrityksen omistus halutaan yleensä pitää eheänä helpottaakseen päätöksen tekoa. Ilman juridista suunnittelua se voi olla haastavaa. Tekeillä juridisen suunnittelun ajoissa ja huolellisesti, voidaan helpottaa omistuksen siirtymistä yrityksen jatkajalle sekä hallinnollisesti että verotuksellisesti.

Uusperheissä ei aina ole täysin selvää, kuka lapsista perii vanhemmat. Eri liitoista tulleita lapsia voidaan pitää omina, mutta juridisesti he eivät ole rintaperillisiä, jos heitä ei ole adoptoitu. Perintösuunnittelulla heidän asemansa perimyksessä voidaan turvata. Lukiessa perintösuunnittelusta kirjallisuutta, uutisartikkeleita tai keskustellessa alan ammattilaisten kanssa, tulee sama usein esille: perintösuunnittelua tulisi tehdä ja se tulisi aloittaa riittävän ajoissa, jotta päästään haluttuihin lopputuloksiin.

1.1 Opinnäytetyön tavoite ja rajaukset

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on antaa perustiedot perintösuunnittelusta holdingyhtiön avulla. Tämä opinnäytetyön tarkoitus ei ole ottaa kaikkia erikoistilanteita huomioon ja sitä ei ole tarkoitettu suoraan oppaaksi sellaisenaan. Tämä opinnäytetyö on tarkoitettu ensisijaisesti yrittäjien käyttöön ja heidän varallisuutensa suunnitteluun. Kuitenkin perimys koskettaa kaikkia henkilöitä, joten tästä opinnäytetyöstä on apua muidenkin henkilöiden perimyksissä, kuin yrittäjien.

Tässä opinnäytetyössä päätavoitteena on selvittää, miten holdingyhtiötä voidaan hyödyntää osana perintösuunnittelua. Perintösuunnittelussa voidaan käyttää monia eri työkaluja, jotta päästään

haluttuun lopputulokseen. Tässä työssä esitellään perintösuunnittelun välineitä, joita voidaan käyttää yhdessä tai erikseen holdingyhtiön kanssa. Päättökäsittelemä onkin, miten holdingyhtiötä voi hyödyntää osana perintösuunnittelua.

Päättökäsittelemään etsitään vastausta apuuttökäsittelemien avulla. Apuuttökäsittelemällä, miten varallisuutta voidaan siirtää holdingyhtiöön, pyritään selvittämään, miten varallisuus saadaan yhtiöön. Tällä kysymyksellä tarkoitetaan sekä liiketoiminnallista yhtiötä että muuta varallisuutta. Toinen apuuttökäsittelemä käsittelee syitä sille, mitä omaisuutta kannattaa siirtää holdingyhtiöön. Tarkoituksena on selvittää, mitä kannattaa jättää liiketoiminnalliselle yhtiölle tai henkilökohtaiseen omistukseen sekä arvioida vaikutuksia, jota tämä omaisuuden siirto tuo. Näillä kahdella ensimmäisellä apuuttökäsittelemällä on tarkoitus käsitellä varallisuuden siirtoa holdingyhtiöön, jotta siellä on jaettavaa omaisuutta perillisille.

Kolmas ja neljäs apuuttökäsittelemä keskittyvät enemmän perintösuunnitteluun. Niistä ensimmäisen avulla on tarkoitus selvittää, miten varallisuus voidaan jakaa perillisille holdingyhtiöstä. Toisin sanoen, kun holdingyhtiössä on omaisuutta ja halutaan tehdä perintösuunnittelua holdingyhtiön avulla, miten varallisuutta kannattaa siirtää perijöille. Viimeisessä alaongelmassa, mitä hyötyjä holdingyhtiöstä on perintösuunnittelussa, selvitetään miksi edellisen kohdan keinoja kannattaisi käyttää ja mitä lisäarvoa holdingyhtiö voi tuoda perintösuunnitteluun.

Tässä opinnäytetyössä holdingyhtiöllä tarkoitetaan yhtiötä, jonka ensisijainen tehtävä on omistaa yrittäjän liiketoiminnallinen yhtiö. Tarkoitettavassa liiketoiminnallisessa yhtiössä työskentelee holdingyhtiön omistaja itse tai on muuten aktiivisesti mukana yritystoiminnassa, kuten hallituksen jäsenenä. Puhtaat sijoitusyhtiöt rajataan määritelmästä pois. Tarkoitettavassa holdingyhtiössä osa omaisuudesta voi myös olla sijoitusvarallisuutta liiketoiminnan ulkopuolelta, esimerkiksi pörssiinoteerattuja yhtiöitä, kiinteistöjä tai asuntoja. Tässä työssä käsiteltävät holdingyhtiöt ja liiketoiminnalliset yhtiöt ovat listaamattomia ja listatut yhtiöt rajataan tarkastelun ulkopuolelle.

Opinnäytetyö rajataan käsittelemään vain suomalaisia holdingyhtiöitä ja vain perimyksiin, joihin sovelletaan Suomen perimyssäädöksiä. Opinnäytetyössä ei oteta kantaa kansainvälisiin yhtiöihin, kansainvälisiin perimyksiin tai kansainväliseen perintösuunnitteluun. Tässä tutkimuksessa ei käsitellä kaikkia perintösuunnittelun keinoja, kuten sijoitus- ja henkivakuuksia. Niiden erityispiirteisiin kuuluu mahdollisuus ohjata varallisuutta haluamilleen edunsaajille jo ennen perinnönjakoa. Lukijan on hyvä tiedostaa, että perintösuunnitteluun kuuluu siis muitakin työkaluja tässä työssä esiteltävien lisäksi.

1.2 Opinnäytetyön rakenne

Tämä opinnäytetyö koostuu johdannosta, tietoperustasta, tutkimusosasta ja pohdinnasta. Johdannon tarkoituksena on herättää lukijan mielenkiinto ja esitellä tutkimustavoitteet. Tietoperusta on jaettu kahteen osaan: ensimmäinen koskee perintösuunnittelua ja toinen holdingyhtiötä. Perintösuunnittelusta kertovan luvun tarkoitus on kertoa perimyksen pääperiaatteet ja kuinka siihen voi vaikuttaa. Holdingyhtiöluvussa keskeistä on omaisuuden siirtäminen yhtiöön, sijoitustoiminnan yhtiöittäminen ja erot sijoitustoiminnan verotuksessa luonnollisen henkilön ja yhtiön välillä.

Empiirinen osa koostuu kahdesta luvusta. Niistä ensimmäisessä eli luvussa 4 on kuvattu tutkimusmenetelmät sekä tutkimuksen toteutustapa. Tutkimus oli laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus. Siihen haastateltiin kahta juristia, jotka valikoituivat haastateltavaksi tarkan osaamisensa vuoksi. Haastateltavat esitellään tarkemmin luvussa 4. Viidennessä luvussa esitellään tutkimustulokset. Pohdinta luvussa sidotaan tietoperustasta saatu tieto yhteen tutkimustulosten kanssa. Pohdinta luvussa keskeistä on tutkimuksen luotettavuuden arviointi. Lisäksi annetaan jatkotutkimusehdotuksia tämän tutkimuksen pohjalta sekä arvioidaan opinnäytetyöntekijän oppimista.

Peittomatriisilla kuvataan teoreettisen viitekehyksen, tutkimustulosten ja haastattelukysymysten muodostamaa yhtenäistä kokonaisuutta.

Taulukko 1. Peittomatriisi

Tutkimuksen alaongelmat	Teoreettinen viitekehys (luku)	Tulokset (luku)	Haastattelukysymykset
Miten varallisuutta voidaan siirtää holdingyhtiöön?	3.1–3.5	5.1	1,2
Mitä omaisuutta kannattaa siirtää holdingyhtiöön?	3.1, 3.5	5.2	2,3,4
Miten varallisuus voidaan jakaa perillisille holdingyhtiöstä	2.1–2.3, 2.5	5.3, 5.5, 5.6	5,6
Mitä hyötyjä holdingyhtiöstä on perintösuunnittelussa?	2.4–2.6	5.4–5.6	5–9

2 Perintösuunnittelu kuuluu kaikille

Perintö- eli jäämistösuunnittelussa suunnitellaan omaisuuden jakamista perillisille. Perintösuunnittelussa pohditaan, kenelle perinnön halutaan menevän sekä, miten omaisuuden siirron pystyy tekemään mahdollisimman verotehokkaasti. Perintösuunnittelun työkaluja on monia ja on tilannekohtaista, mitä kannattaisi käyttää päästäkseen haluttuun lopputulokseen. Perintösuunnittelu tulisi aloittaa mahdollisimman aikaisin, jotta päästään varmemmin haluttuihin lopputuloksiin. Perintösuunnitteluun liittyy lähes aina epävarmuutta. Esimerkiksi omaisuuden hoito saattaa olla puutteellista ennen kuolemaa, jos henkilö ei ole oikeustoimikelpoinen, mutta vielä elossa. (Kolehmainen & Rabinä 2020, 1–8)

Kuoleman jälkeenkin on vielä useita epävarmuustekijöitä, jotka saattavat vaikuttaa kuolinpesän jakamiseen ja perintösuunnittelun toteutumiseen. Yleensä ei tiedetä, kumpi puolisoista kuolee ensin, joka vaikuttaa avio-oikeudenalaisen omaisuuden jakoon. Testamenttia saatetaan tulkita väärin, jolloin ei välttämättä päästä lopputulokseen, jota perittävä oli sitä tehdessään ajatellut. Rintaperillisen vaatimus lakiosasta, saattaa myös estää testamentin toteutumisen. Näihin riskeihin voi varautua paremmin, kun perintösuunnittelun aloittaa ajoissa. (Kolehmainen & Rabinä 2020, 1–8)

2.1 Perintökaari ohjaa lakimääräisen perimysjärjestyksen

Henkilön kuoleman jälkeen hänen omaisuutensa jaetaan perillisille. Lakimääräisen perimysjärjestyksen määrää perintökaari 5.2.1965/40. Perintökaaren toisen luvun mukaan omaisuus periytyy ensin kuolleen lapsille, jokaiselle tasan. Jos lapsi on kuollut, hänelle kuuluva perintöosa siirtyy hänen haaransa lapsille tai lapsenlapsille. Jokainen haara saa yhtä suuren osan perinnöstä. Suoraan alenevassa polvessa olevia perillisiä kutsutaan rintaperillisiksi. (Perintökaari 2 Luku 1–5 §)

Jos rintaperillisiä ei ole, perii aviopuoliso kokonaisuudessaan. Aviopuolison periminen on kuitenkin väliaikaista. Myöhemmin toisen puolison myös kuoltua, kuuluvat aiemmin kuolleen puolison perilliset myöhemmin kuolleen kuolinpesän osakkaisiin. Osituksessa aiemmin kuolleen omaisuus, tai mitä siitä on jäljellä, periytyy aiemmin kuolleen perillisille ja loput myöhemmin kuolleen perillisille. Jos aiemmin kuolleella puolisoilla ei ole muita perillisiä, perii myöhemmin kuolleen perilliset myös aiemman kuolleen puolison omaisuuden. (Perintökaari 2 Luku 1–5 §)

Aviopuolison jälkeen perimisjärjestyksessä on kuolleen henkilön vanhemmat. Vanhemman ollessa menehtynyt, hänen osuutensa perii kuolleen sisarukset tai heidän lapsensa. Jos perittäväällä ei ole hänen kuolinhetkellään elossa lapsia, lapsenlapsia, aviopuolisoa, vanhempia, sisaruksia tai heidän lapsiansa, perii isovanhemmat. Isovanhemman ollessa menehtynyt, perii heidän lapsensa, eli

kuolleen henkilön sedät ja tädit. Heidän lapsensa eli perittävän serkut eivät voi periä lakimääräisesti. Jos lakimääräisiä perillisiä ei ole, omaisuus menee valtiolle. (Perintökaari 2 luku 1–5 §)

2.2 Avio-oikeus ja avioehto puolison suojana

Avioliittolain (13.6.1929/234) toisen luvun mukaan liittoa ennen tai sen aikana kertynyt omaisuus on puolison omaa omaisuutta. Lähtökohtaisesti aviopuoliso voi itsenäisesti päättää hänen yksin omistaman omaisuuden hallinnoinnista. Poikkeuksena tähän on yhteinen koti, jota ei saa luovuttaa ilman toisen puolison suostumusta, jos he asuvat siinä yhdessä. Liiton päättyessä puolisoilla on avio-oikeus toisen omaisuuteen. Avio-oikeuden alaista omaisuutta tai omaisuudesta saatua tuottoa voidaan rajata avioehdolla. (Avioliittolaki 34–39 §) Avioehdon voivat puoliset sopia yhdessä ennen avioliittoa tai sen aikana. Se tulee tehdä kirjallisena ja rekisteröidä Digi ja väestövirastolle, jolloin avioehto tulee voimaan. Jos avioero on laitettu vireille, ei avioehtoa voi enää rekisteröidä. (Avioliittolaki 41–45 §)

Aviopuolisoilla voi olla sekä avio-oikeuden alaista omaisuutta että avio-oikeudesta vapaata omaisuutta. Avioliiton päättyessä puolisojen avio-oikeuden alainen omaisuus lasketaan yhteen, erotellaan ja ositetaan. Avio-oikeudesta vapaata omaisuutta on yleisimmin rajattu avioehtosopimuksella. Aviopuoliso on myös voinut saada avio-oikeudesta vapaata omaisuutta lahjakirjalla, testamentilla tai henkivakuutuksen edunsaajamääräyksen perusteella. Silloin on annettu määräys rajata aviopuolison avio-oikeus pois omaisuudesta tai sen tuottamasta tuotosta. Omaisuus, jonka henkilö on saanut vasta ositusperusteen syntyhetken jälkeen (avioero tai puolison kuolema) on avio-oikeudesta vapaata omaisuutta. (Lohi 2016, 105–107) Ositus tehdään puolison tai puolison perillisen vaatiessa avioliiton purkautumisen jälkeen, toisen puolison kuollessa tai avioerossa (Avioliittolaki 85 §).

Periteisesti avioehto ajatellaan täysin poissulkevana avioehtona, jossa kummallakaan puolisoilla ei ole avio-oikeutta mihinkään puolison omaisuuteen. Näin asian ei tarvitse olla. Avioehdossa voidaan määritellä sopimus toispuoleiseksi, jolloin vain toisella aviopuolisolla on avio-oikeus toisen omaisuuteen, tai kohdistaa avio-oikeus vain tiettyyn omaisuuteen. Avioehdossa voidaan määritellä avio-oikeuden alaisen omaisuuden riippumaan avioliiton päättymisperusteesta: päättyykö liitto puolison kuolemaan vai eroon. Avioehto ei vaikuta perintöön: jos ensiksi kuolleella puolisoilla ei ole rintaperillisiä, aviopuoliso perii puolisonsa, ellei testamentissa muuten määrätä. (Norri 2017. 20–21)

Avioliiton päättyessä avio-oikeuden alainen omaisuus ositetaan niin, että omaisuus jakautuu tasan puolisojen välille. Kansankielisesti osituksesta puhutaan tasingon maksamisena. Tasinko on lähtökohtaisesti verovapaata. Jos tasinkoa maksetaan enemmän kuin puolison tulisi maksaa, tulee tasingon saajan maksaa ylimenevästä osuudesta lahjaveroa. (Kolehmainen & Rabinä 2020, 31–

35) Korkeimman hallinto-oikeuden ennakkopäätöksen mukaan tasingosta luopumista ei pidetä lahjaveron alaisena (KHO:2014:135).

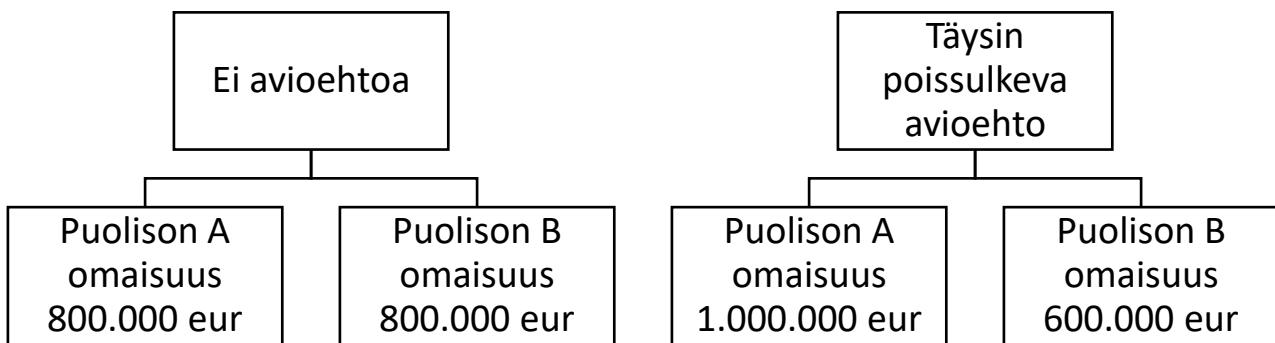
Leski on oikeutettu tasinkoprivilegiin eli leskellä on oikeus olla maksamatta puolison kuolinpesälle tasinkoa, kun leskeksi jää varakkaampi puoliso. Vetoamalla tasinkoprivilegiin, leski voi turvata oman taloutensa ja vaikuttaa perillisten asemaan. Erityisesti, jos puolisoilla ei ole yhteisiä rintaperillisiä voi tasinkoprivilegi olla merkittävä perintösuunnittelun kannalta. Leski voi näin varmistaa, että hänen omaisuutensa menee hänen perillisillensä, eikä puolisonsa perillisille. Eloonjäänyt puoliso voi myös maksaa osittaista tasinkoa. Maksamalla osittaista tasinkoa voidaan pienentää perintöverotuksen progressiota. Jos varakkaampi puolisoista kuolee ensin, on kuolinpesä velvollinen suorittamaan tasinkoa eloonjääneelle puolisolle. (Kolehmainen ja Räbinä 2012, 2.1.4 lesken tasinkoetuoikeus)

Avioehto on usein tärkeä yrittäjille sekä avioeron että kuoleman varalta. Tasinkomaksut, tai omistuksen hajautuminen yrittäjän ja hänen puolisonsa välille voi olla iso haaste yritykselle. Yrittäjän kuollessa omistus voi hajautua rintaperillisten ja lesken välille. Avioehdolla yritysvarallisuus voidaan saada yhtenä kokonaisuutena avioerossa jäämään yrittäjälle tai yrittäjän kuoltua siirtymään perillisille. (Kolehmainen & Räbinä 2020, 12–14)

Perintösuunnittelun näkökulmasta avioehdolla voidaan parantaa joko lesken tai perillisten asemaa verrattuna tilanteeseen ilman avioehto. Puolisot voivat yhdessä päättää kumman osapuolen etua, he haluavat tukea. (Kolehmainen & Räbinä 2020, 12–14) Tätä havainnollistetaan laskennallisella esimerkillä. Esimerkissä havainnollistetaan omaisuuden jako, joka pohjautuu aiemmin esitettyyn lähdemateriaaliin.

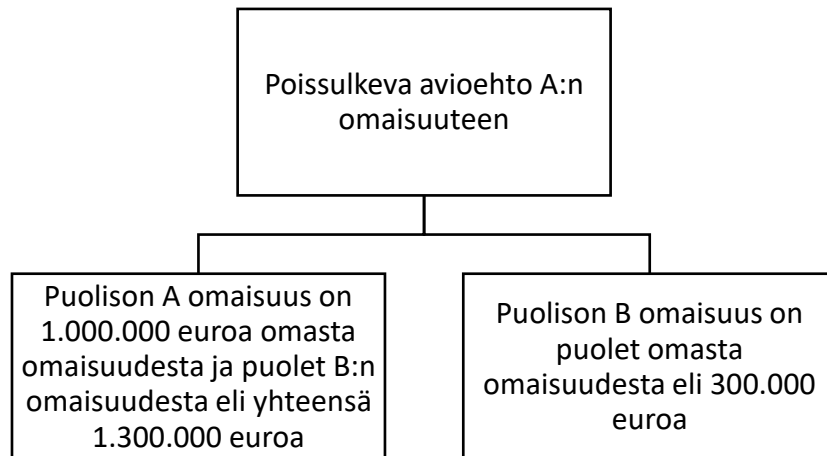
Puoliso A ja B ovat avioliitossa. Puolison A omaisuus on 1 000 000 euroa ja puolison B omaisuus on 600 000 euroa. Yhteensä omaisuus on siis 1 600 000 euroa. Esimerkissä huomioitu omaisuus on avio-oikeuden alaista omaisuutta, ellei sitä ei ole avioehdolla rajattu. Toisin sanoen tässä esimerkissä ei huomioida mahdollista omaisuutta, joka on esimerkiksi muuten rajattu avio-oikeuden ulkopuolelle. Esitetään neljä eri tilannetta, miten omaisuus jakautuu, jossa puolisoitten A ja B avioliitto päättyy

1. ilman avioehto
2. poissulkevalla avioehdolla
3. toispuoleisella avioehdolla puolison A omaisuuteen
4. toispuoleisella avioehdolla puolison B omaisuuteen

Kuva 1. Esimerkin ensimmäinen ja toinen tilanne

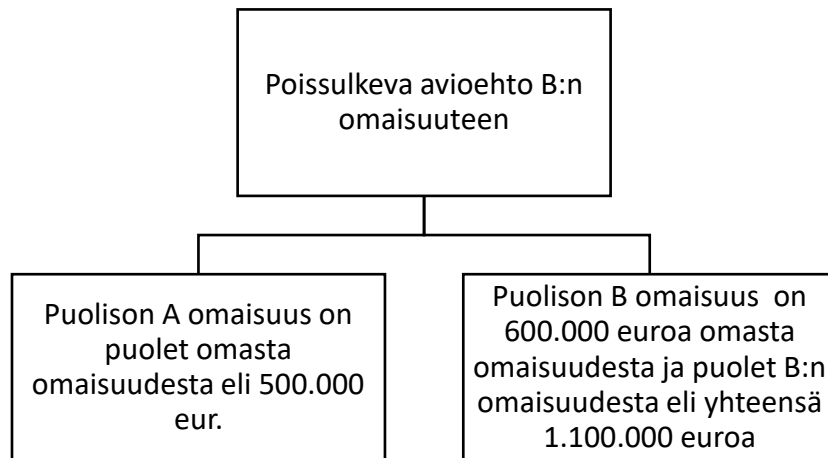
Kuvassa 1 on visualisoitu tilanne, jossa ei ole avioehtoa ja kaikki varallisuus on avio-oikeuden alaista omaisuutta sekä tilanne, jossa puolisoilla on täysin poissulkeva avioehto kaikkeen omaisuuteen. Tilanteessa, jossa ei ole avioehtoa, puolisoitten varallisuus ositetaan tasan. Puoliso A maksaa tasinkoa 200 000 euroa puolisolalle B ja näin molempien omaisuus on 50 % koko yhteisestä omaisuudesta eli 800 000 euroa. Kun puolisoilla on täysin poissulkeva avioehto, omaisuutta ei ositeta, vaan omaisuus erotellaan. Näin ollen puoliso A pitää koko omaisuutensa 1 000 000 euroa ja puoliso B pitää omaisuutensa 600 000 euroa.

Kuva 2. Esimerkin kolmas tilanne

Kuvassa 2 on kuvattu tilanne, jossa on poissulkeva avioehto puolison A omaisuuteen. Silloin puoliso A pitää oman omaisuutensa 1 000 000 euroa ja lisäksi hän vastaanottaa osituksessa puolet

puolison B omaisuudesta eli 300 000 euroa. Yhteensä puolison A omaisuus on 1 300 000 euroa. Puolisolle B jää puolet omasta omaisuudesta eli 300 000 euroa.

Kuva 3. Esimerkin neljäs tilanne

Kuva 3 kuvaa tilannetta, jossa on poissulkeva avioehto puolison B omaisuuteen. Tällöin puoliso A pitää puolet omaisuudestaan eli 500 000 euroa ja luovuttaa osituksessa toisen puolen puolisolleen B. Puoliso B pitää oman omaisuutensa 600 000 euroa ja lisäksi tasingon 500 000 euroa, eli yhteensä puolison B omaisuus on 1 100 000 euroa.

2.3 Testamentilla ja edunvalvontavaltuutuksella ilmaistaan tahtoa

Henkilö voi muuttaa perintökaaren mukaista omaisuuden siirtymistä kuoleman jälkeen testamentilla. Testamentissa ilmaistaan henkilön tahto, miten omaisuus tulisi jakaa kuoleman jälkeen. Testamentti on juridinen asiakirja, jota säädellään perintökaaren luvussa 10. Perintökaaren mukaan testamentin voi tehdä 18-vuotias henkilö, joka ei ole estynyt ymmärtämään sen sisältöä, esimerkiksi sairauden vuoksi. Testamentti tulee allekirjoittaa kahden todistajan läsnä ollessa. Todistajien tulee allekirjoittaa asiakirja. Heidän ei tarvitse tietää testamentin sisällöstä, mutta tulee tietää kyseessä olevan testamentti. Testamenttia voi myöhemmin muuttaa tai sen voi kumota kokonaan, kunhan muutoksen tai kumoamisen tekee ennen kuolemaa. (Perintökaari Luku 10)

Vaikka henkilö olisi määrännyt omaisuuden jaosta testamentilla, rintaperillisillä on oikeus lakiosaan. Se on puolet siitä perinnöstä, johon hän olisi oikeutettu lakimääräisesti. Rintaperillisen tulee vaatia lakiosaa, jos sitä ei vaadita, koko perintö jaetaan testamentin mukaan. (Norri 2017, 77–79) Lakiosaa tulee vaatia kuuden kuukauden määräajassa, kun testamentista on annettu tieto perilliselle. (Norri 2017, 356)

Kahden henkilön tekemää yhteistä testamenttia kutsutaan keskinäiseksi testamentiksi. Yleensä tekijät ovat avio- tai avopuolisoita. Yleensä keskinäisellä testamentilla testamentataan omaisuus

leskeksi jäävälle puolisolle hänen taloutensa turvaksi, mutta sisällöltään siinä voi olla muutakin. (Norri 2017, 120) Keskinäisellä testamentilla saaneen omaisuuden leski voi testamentata vapaasti eteenpäin. Toissijaismääräyksellä voidaan rajoittaa henkilön oikeutta testamentata ensiksi kuolleen omaisuutta. Toissijaismääräyksessä määritellään, kenelle omaisuus menee ensiksi perineen kuollessa. Perinteisesti keskinäisen testamentin toissijaismääräyksen mukaan, omaisuus jaetaan tasan rintaperillisille molempien puolisoitten kuoltua. Leskeksi jäänyt puoliso voi tehdä uuden testamentin hänen omaisuudestaan. Omaisuutta, jonka henkilö on saanut edesmenneeltä henkilöltä, jossa on toissijaismääräys, hän ei voi testamentata eteenpäin. (Norri 2017, 83–91)

Testamentit voidaan luokitella yleis- ja erityistestamentteihin eli legaatteihin. Yleistestamentissa määrätään kaikista omaisuudesta tai omaisuuden määräosasta. Legaatissa testamentataan tietty esine, omaisuus tai määrätty summa rahaa. (Norri 2017, 94–95) Yleistestamentin saaja on kuolinpesän osakas, mutta legaatista saaja ei ole. Yleistestamentin saajaan kohdistuu kuolinpesän osakkaan oikeudet ja velvollisuudet. Legaatista voidaan jakaa jakamattomasta pesästä, jolloin legaatista saajan ei tarvitse odottaa pesänselvityksen ja perinnönjaon loppuun saakka. Tätä voidaan hyödyntää esimerkiksi yritystoiminnassa, jotta yritystoiminta ei häiriinny perinnönjaon aikana. (Kolehmainen & Rabinä 2020, 126–127)

Täydellä omistusoikeustestamentilla annetaan saajalle määräysvalta testamentattavasta omaisuudesta. Saaja voi päättää omaisuudesta niin kuin parhaakseen näkee: perintöomaisuutta hän voi myydä, antaa velan vakuudeksi tai käyttää haluamallaan tavalla. Hän saa pitää perinnöstä saadun tuoton itsellään. Rajoitetulla omistusoikeustestamentilla annetaan omaisuus ensin tietyille henkilöille ja hänen kuoltuansa toissijaissaajalle. (Kolehmainen & Rabinä 2020, 131–134)

Käyttöoikeustestamentilla annetaan saajalle käyttöoikeus tiettyyn omaisuuteen, esimerkiksi asuntoon. Jos käyttöoikeustestamentissa ei ole omistuksesta muuten määrätty, menee omistus lakimääräisille perillisille. Käyttöoikeuden saaja voi käyttää ja hyödyntää omaisuutta sekä hänelle kuuluu omaisuuden tuomat tuotot ja menot. Omistaja ei saa ilman käyttöoikeuden haltijan suostumusta myydä, lahjoittaa tai muuten luovuttaa omaisuutta. Käyttöoikeustestamentilla voidaan turvata omaisuutta sekä käyttöoikeutetun että omistajan velkojia vastaan. (Kolehmainen & Rabinä 2020, 131–132 ja 172–178)

Testamentilla ilmaistaan tahtoa kuoleman jälkeiselle ajalle. Edunvaltuutus on tarkoitettu elämänvaiheisiin, joissa henkilö ei ole kykenevä hoitamaan omia asioitaan. Edunvalvontavaltakirja on tahdonilmaisu, jolla henkilö määrittää kuka, yksi tai useampi luonnollinen henkilö, voi hoitaa hänen asioitaan, kun hän ei ole enää oikeustoimikelpoinen esimerkiksi sairauden seurauksena. Kun henkilö todetaan vajaavaltaiseksi, otetaan edunvalvontavaltuutus käyttöön digi- ja

väestötietovirastossa. Valtakirja nopeuttaa prosessia edunvalvontaan siirtymisessä. (Kolehmainen & Rabinä 2020, 453, 460–461)

Edunvalvoja hoitaa yleensä päämiehen käytännön asioita sekä hoitaa hänen varallisuuttansa. Edunvalvontavaltuutuksen tekijä voi vaikuttaa valtuutuksen laajuuteen ja, mitä asioita valtuutettu voi hoitaa. Perintösuunnittelun näkökulmasta edunvalvontavaltuutus on tärkeä, jotta perintösuunnittelun toimet, kuten lahjoitukset tai sukupolvenvaihdokset eivät jää kesken esimerkiksi sairauden vuoksi. Edunvalvojan tulee pitää kirjaa päämiehen varoista, veloista ja tilikauden tapahtumista. Viranomaisen pyytäessä tai valtakirjan määräyksen perusteella tulee edunvalvojan antaa niistä selvitys. (Kolehmainen & Rabinä 2020, 462–465)

Valtuutetulle tulisi antaa selkeät ohjeet, joita noudattaa varallisuuden hoidon suhteen. Valtakirjan erillisellä maininnalla edunvalvojalle voi antaa oikeuden myydä, luovuttaa tai pantata kiinteistöä, asuntoa tai muuta päämiehen omaisuutta. Valtakirjassa tulisi olla lahjoituksista selkeät raamit, mitä saa luovuttaa, milloin ja kuinka paljon. Valtuutettu voi rajoittaa lahjan antamista tai olla antamatta lahjaa ollenkaan. Valtuuttaja voi varmistaa lahjoituksen toteutumisen esimerkiksi sitovalla lahjaluopauksella, joka toimitetaan lahjan saajalle. Lahjansaaja voi näin vaatia lahjaa itselleen myös, jos lahjan antaja on edunvalvonnan alainen. (Kolehmainen & Rabinä 2020, 464–465, 468)

2.4 Perintöverotuksen pääperiaatteet

Perintöveroa maksaa perinnön saaja joko perimysjärjestyksen perusteella tai testamentilla saadusta omaisuudesta perintöverolain mukaisesti. Perintöverotus on progressiivista. Perinnöstä, joka on alle 20 000 euroa, ei perintöveroa tarvitse maksaa. Perintöverotus on jaettu kahteen luokkaan, joiden mukaan määräytyy käytettävä verotusasteikko. (Vero 2022a) Vuoden 2023 verotaulukko on liitteessä 1.

Ensimmäisessä veroluokassa on kevyempi verotus. Se on tarkoitettu lähisukulaisille. Ensimmäiseen perintöveroluokkaan kuuluvat alenevassa ja ylenevässä polvessa suoraan oleva perilliset, eli lapset, lapsenlapset, vanhemmat ja isovanhemmat. Ensimmäiseen veroluokkaan kuuluvat lisäksi perinnönjättäjän aviopuoliso tai rekisteröidyn pariskunnan osapuoli, aviopuolison tai entisen aviopuolison perillinen suoraan alenevassa polvessa, tietyn ehdoin perinnönjättäjän kihlakumppani sekä henkilö, joka on ollut aiemmin avioliitossa perinnönjättäjän kanssa tai henkilö, jolla on/on ollut yhteinen lapsi perinnönjättäjän kanssa. Toiseen veroluokkaan kuuluvat muut sukulaiset, kuten sisarukset, tädit, sedät ja serkut sekä muut sukulaiset tai suvun ulkopuoliset henkilöt. (Perintö- ja lahjaverolaki 12.7.1940/378 11 §)

Kuolleen henkilön aviopuoliso on oikeutettu puoliso vähennykseen. Puolisovähennys on määrältään 90 000 euroa ja se vähennetään verotettavasta perinnöstä. (Perintö- ja lahjaverolaki 12 §)

Avopuoliso on oikeutettu puoliso vähennykseen, jos he ovat aiemmin olleet avioliitossa tai heillä on tai on ollut yhteinen lapsi. (Tuloverolaki 30.12.1992/1535 7 §). Rintaperillisen ollessa alaikäinen lapsi, on hän oikeutettu alaikäisyys vähennykseen 60 000 euroa. (Perintö- ja lahjaverolaki 12 §) Puoliso voi siis saada 110 000 euroa ja alaikäinen rintaperillinen 80 000 euroa perintöverovapaata perintöä, sillä puoliso vähennyksen ja alaikäisyys vähennyksen lisäksi 20 000 eurosta perintöä ei makseta veroa.

Perintövero suoritetaan perittävän omaisuuden kuolinpäivän käyvän arvon perusteella. Omaisuuden arvo voi muuttua kuolinpäivän ja perinnönjaon välillä merkittävästi, mutta sitä ei oteta huomioon perintöverotuksessa. Tyypillisiä arvon heiluntaa aiheuttavia tekijöitä ovat valutta- ja pörssikurssit. Osakkeissa perintö arvostetaan kuolinpäivän kurssin mukaisesti. Listaamattomissa yhtiöissä yhden osakkeen arvon määrittäminen on mutkikkaampaa. Lähtökohtaisesti osakkeen arvo saadaan jakamalla yrityksen käypä arvo yhtiön ulkona olevien osakkeiden lukumäärällä. (Lindholm 2016, 52–60) Lisää listaamattoman yhtiön arvostamisesta kerrotaan luvussa 2.7.

2.5 Lahja ja ennakkoperintö sekä niihin liittyvä verotus

Lahjavero tulee maksaa kaikista lahjoista, jotka ovat arvoltaan 5 000 euroa tai enemmän. Lisäksi, jos kolmen vuoden aikana samalta lahjan antajalta saa lahjoja, joiden arvo on yhteensä 5 000 euroa tai enemmän, tulee lahjavero maksaa. (Vero 2022b) Samoin kuten perintöverotuksessa, lahjaverotuksessa on kaksi veroluokkaa, jossa lähisukulaisille on kevyempi verotus. Lahja- ja perintöverotuksessa jakautumisperusteet veroluokkaan I ja II ovat samat. (Perintö- ja lahjaverolaki 12.7.1940/378 19 §). Liitteessä 2 on vuoden 2023 lahjaverotaulukko.

Yhdeltä lahjansaajalta voi kolmen vuoden välein saada verovapaasti 4 999 euron lahjan. Tämä tarkoittaa, että esimerkiksi äiti, isä sekä 2 isovanhempaa voivat kaikki lahjoittaa lapselleen erikseen 4 999 euroa. Jos he lahjoittaisivat summan esimerkiksi 1.1.2023, voisivat he seuraavan kerran lahjoittaa verovapaasti 1.1.2026. (Vero 2022b) Tämän laskelman mukaan lahjansaaja voisi saada verovapaata lahjaa yhteensä $4\,999\text{ €} \times 4 = 19\,996\text{ €}$ arvoisesti. Jos yksi lahjoittaja (veroluokassa I) olisi lahjoittanut saman summan lahjaveroa tulisi maksaa liitteen 2 mukaan $(100\text{ €} + 8\% \cdot (19\,996\text{ €} - 5\,000\text{ €})) = 1\,299,68\text{ €}$. Veroluokassa II samassa tilanteessa lahjaveroa olisi maksettu $(100\text{ €} + 19\% \cdot (19\,996\text{ €} - 5\,000\text{ €})) = 2\,949,24\text{ €}$.

Ennakkoperintöä on perillisen saama lahja tai lahjaluonteisen kaupan se osa, joka alittaa käyvän arvon. Lahjaluonteinen kauppa tarkoittaa omaisuuden myyntiä alle käyvän arvon. Lahjaverotuksessa huomioidaan käyvän arvon ja maksetun vastikkeen erotus. (Kolehmainen & Rabinä 2020, 226–228). Myös sitova lahjalupaus voidaan katsoa ennakkoperintönä (Aarnio & Kangas 2016, 780).

Perittävän tulisi itse ottaa kantaa onko hänen antamansa lahja ennakkoperintöä, muuten asiaa tulee arvioida todistusaineiston varassa. Perinnön jättäjä voikin määrätä lahjakirjassaan tai testamentissa, onko lahja ennakkoperintöä. (Aarnio & Kangas 2016, 783–784) Positiivisen ennakkoperintäolettan mukaan rintaperillisen saama lahja oletetaan lähtökohtaisesti ennakkoperinnöksi, ellei muusta ole näyttöä ja lahjan saajan tulisikin esittää, miksi lahja ei ole ennakkoperintöä. (Aarnio & Kangas 2016, 786)

Lahja, joka on saatu enintään 3 vuotta ennen lahjanantajan kuolemaa, huomioidaan perintöverotuksessa ennakkoperintönä (Perintö- ja lahjaverolaki 12.7.1940/378 16 §). Tämä koskettaa kaikkia lahjoja, vaikka perinnönjättäjä olisi määrännyt, että lahja ei ole ennakkoperintöä. Tällä pyritään esittämään, että perittävä ei antaisi ennen kuolemaansa lahjoja perillisille vähentääkseen veroprogressiota. (Kolehmainen & Rabinä 2012, 5.2.4 luku: muut perintöverotuksessa pesän varoihin lisättävät lahjat)

Lahjaa ei pidetä ennakkoperintönä, kun kaikki rintaperilliset ovat saaneet samansuuruisen lahjan tai ainoa rintaperillinen on saanut lahjan. (Aarnio & Kangas 2016, 785) Ennakkoperintäjärjestelmän tarkoituksena on välttää yhden tai useamman perillisen suosiminen. Perillisen saama lahja huomioidaan perinnönjaossa ja perintöverotuksessa. Se vaikuttaa perinnönjaossa myös lakiosan suuruuteen (Kolehmainen & Rabinä 2020, 226). Perinnönjakotilanteessa ennakkoperinnön saanut saa perintöä vähemmän ennakkoperinnön verran, jotta perittävä omaisuus tasautuu perillisten kesken. (Aarnio & Kangas 2016, 783–784)

Negatiivisen ennakkoperintäolettan mukaan muun kuin rintaperillisen saama lahjaa ei nähdä ennakkoperintönä, ellei muuta osoiteta. (Aarnio & Kangas 2016, 791) Perillisen vaatiessa ennakkoperintönä jaetun omaisuuden arvo liitetään laskennallisesti kuolinpesän arvoon. Vaikka omaisuuden arvo liitetään pesän kokonaisarvoon, omaisuus on edelleen ennakkoperijän omaisuutta. (Aarnio & Kangas 2016, 780–784)

Ennakkoperintöhetkellä maksetaan lahjaveroa saadusta lahjasta. Myöhemmin lahjanantajan perukirjaan merkitään annetut ennakkoperinnöt. Ennakkoperinnön saajan perintöverotuksessa huomioidaan saatu ennakkoperintö. Maksettavassa perintöverossa huomioidaan maksettu lahjavero niin, että veroja maksetaan perintöveron mukaisesti. Maksettua lahjaveroa ei palauteta, jos maksetun lahjaveron määrä ylittää perintöveron määrän. (Kolehmainen ja Rabinä 2012, Luku 5.2.4 pääsäännöt) Ennakkoperintö arvostetaan myös perintöverotuksessa antamishetken mukaisesti eli lahjana saadun omaisuuden arvomuutokset kuuluvat lahjan saajalle, kehittyipä arvo ylös tai alaspäin. (Kolehmainen & Rabinä 2012, Ennakkoperinnän arvostaminen)

2.6 Sukupolvenvaihdos ja sukupolvenvaihdoshuojennus

Sukupolvenvaihdos tarkoittaa yrityksen omistuksen vaihdosta, joko yrittäjän elämän aikana tai vasta kuoleman jälkeen. Perinteisesti se on toteutettu perheen tai sukulaisten kesken, mutta se voidaan tehdä myös suvun ulkopuolisen henkilön kanssa, esimerkiksi työntekijän kanssa. Sukupolvenvaihdoksessa omistajuus siirtyy seuraavalle henkilölle kerralla tai vaiheittain. Sukupolvenvaihdoksella tavoitellaan yleensä verohyötyjä. (Immonen & Lindgren 2017, 15)

Sukupolvenvaihdos voidaan toteuttaa eri hinnoilla: käypään arvoon, lahjaluonteisena kauppana, jossa maksetaan kauppahintaa, mutta kauppahinta on alle käyvän arvon, tai täyslahjana eli vastikkeettomana luovutuksena. Tilanteessa, jossa yritys luovutetaan alle käyvän arvon, tulee verorasite yrityksen uudelle omistajalle lahjaverotuksen kautta. Yrityksen luovuttava osapuoli, joutuu maksamaan luovutusvoittoveroa saamastaan vastikkeesta yrityskaupassa. (Immonen & Lindgren 2017, 19–20)

Sukupolvenvaihdoksessa saadakse verokevennyksen tulee siirtyvän yrityksen harjoittaa elinkeinotoimintaa. Sijoitustoimintaa ei aina voida katsoa elinkeinotoimintana kuten, jos sijoitustoiminta on passiivista ja pienimuotoista. Arvopaperikauppaa voidaan pitää elinkeinotoimintana, jos toiminta on ollut yritysluontoisena ja sitä jatketaan sellaisena. Sukupolvenvaihdoksessa sijoitustoiminnassa tarkastellaan liikevaihtoa, tehtyjen kauppojen määrää, sijoitusstrategiaa, sijoittamisen aktiivisuutta ja kiertonopeutta, rikiä ja taseen rakennetta: mikä osa varallisuudesta on passiivisesti omistuksessa ja millä käydään aktiivisesti kauppaa. Passiivista sijoittamista ei pidetä huojennuksen alaisena elinkeinotoimintana. (Varonen ja Isotalo 2020, 2.5.2.1–2.5.2.3)

Konsernin emoyhtiöihin ja holdingyhtiöihin voidaan soveltaa sukupolvenvaihdoshuojennussäännöksiä, jos emo- tai konserniyhtiö omalla toiminnallaan osallistuu konsernissa harjoitettavaan liiketoimintaan ja osallistumista jatketaan tosiasiallisesti myös sukupolvenvaihdoksen jälkeen. Huojennus voi olla myös osittainen ja kohdistuen vain liiketoiminnalliseen osaan, jolloin passiivinen sijoitustoiminta ei ole huojennuskelpoinen. (Varonen ja Isotalo 2020, 3.2–3.3)

2.6.1 Sukupolvenvaihdoshuojennus luovutusvoittoverotuksessa

Henkilön myydessä yhtiön osuuksia tai osakkeita tulee hän tuloverolain mukaisesti maksaa luovutusvoittoveroa (Tuloverolaki 30.12.1992/1535 2 Luku 32 §). Luovutusvoitto on pääomaveron alaista tuloa, jota verotetaan 30 % pääomatuloveroprosentilla aina 30 000 euroon asti, jonka jälkeen veroprosentti on 34 % (Vero 2017). Luovutusvoitto lasketaan vähentämällä myyntihinnasta hankintameno, varainsiirtovero sekä ostoon että myyntiin liittyvät kulut. Halutessaan yksityishenkilö voi käyttää verotuksen perusteena hankintameno-olettamaa. Jos osakkeet on omistanut alle 10

vuotta, on hankintameno-olettama 20 % myyntihinnasta ja, jos on omistanut vähintään 10 vuotta, oletta on 40 % myyntihinnasta (Vero 2023a).

Luovutusvoitto on verovapaata tietyissä erikoistilanteissa. Henkilön myydessä asunnon tai kiinteistön, jossa on omistusaikana asunut vähintään kaksi vuotta ei luovutusvoittoveroa tarvitse maksaa. Yritystoiminnan sukupolvenvaihdoksessa voi luovutus olla verovapaata ehtojen täytyessä. Tämä voi koskea maatilojen ja metsätalouden kiinteitä omaisuuksia, avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön osuuksia, tai osakeyhtiön osakkeita tai osuuksia, jotka oikeuttavat vähintään 10 % omistusoikeuteen. (Tuloverolaki 30.12.1992/1535 2 Luku 32 § 1–3)

Jotta yhtiöomaisuuden luovutus on verovapaata, ostajan tulee olla myyjän rintaperillinen, sisarus tai sisaruspuoli. He voivat olla ostaja yksin tai yhdessä puolison kanssa. Jotta ehdot verovapauteen täyttyy, omistuksen tulee olla alkanut vähintään 10 vuotta ennen luovutusta. Jos omistus on siirtynyt myyjälle perinnön tai vastikkeettoman lahjan seurauksena, 10 vuoden aikarajassa huomioidaan myös edellisen omistajan omistama aika. (Tuloverolaki 30.12.1992/1535 2 Luku 32 § 1–3)

Jos sukupolvenvaihdoshuojennusta on sovellettu luovutuksessa ja yritysomaisuutta halutaan luovuttaa eteenpäin 5 vuoden sisällä, tulee maksettavaksi aiemman omistajan luovutusvoittovero. Käytännössä tämä tarkoittaa, että jos henkilö A on ostanut yrityksen vanhemmaltaan B ja alle 5 vuoden kuluessa kauppapäivästä hän on luovuttamassa (myymässä tai realisoimassa) yritystä eteenpäin henkilölle tai yritykselle C, ja henkilölle A ei tullut maksettavaksi luovutusvoittoveroa henkilöiden A ja B välisessä luovutuksessa, tulee henkilön B maksaa luovutusvoittovero henkilöiden A ja B välisestä luovutuksesta ja lisäksi myös henkilöiden B ja C välisestä luovutuksesta. (Lakari & Engblom 2016, 98–99)

2.6.2 Sukupolvenvaihdoshuojennus lahja- ja perintöverotuksessa

Perintöverotuksessa omaisuus arvostetaan käyvän arvon perusteella. Lahja- tai perintöverotus yrityksistä saattaa olla hyvinkin raskas lahjan tai perinnön saajalle. Tämä saattaa estää tai huomattavasti hankaloittaa yritystoiminnan jatkuvuutta. Tästä syystä sukupolvenvaihdokseen jatkaja voi saada sukupolvenvaihdoshuojennusta lahja- ja perintöverotuksessa. (Lindholm 2016, 112–115)

Sukupolvenvaihdoshuojennuksen saamiseen lahja- ja perintöverotuksessa on edellytyksiä, jotka tulee täyttyä. Perintöön tai lahjaan tulee sisältyä yrityksen osakkeista tai osuuksista vähintään 10 % ja luovutuksen saajan tulee jatkaa yritystoimintaa. Jatkaminen voi olla henkilökohtaisella työpanoksella tai päätösvaltaa käyttämällä, joko hallituksen jäsenenä tai toimitusjohtajana. Sukulaisuhde ei ole sukupolvenvaihdoshuojennuksen saannin edellytys lahja- ja perintöverotuksessa toisin kuin tuloverotuksessa. Lahjoitettavissa osakkeissa tulee olla äänioikeus, jotta huojennuksen voi saada. (Lakari & Engblom 2016, 103–104)

Jotta sukupolvenvaihdoshuojennuksen verohyödyn voi saada, tulee sitä vaatia ennen lahja- tai perintöverotuksen toimittamista. Lisäksi verojen maksulle voi saada korotonta maksuaikaa, kun maksettava vero on vähintään 1 700 euroa. Tällöin veroa maksetaan tasasuuruissa erissä vuosittain. Vuosierä voi olla vähintään 850 euroa ja pisimmillään maksuaikaa voi saada 10 vuotta. (Varonen ja Isotalo 2020, 2.5.8)

Sukupolvenvaihdoshuojennuksen saaneella yrittäjällä on 5 vuoden karenssiaika yrityksen luovutukseen. Jos yrittäjä luovuttaa 5 viiden vuoden sisällä lahja- tai perintöverotuksen toimituspäivästä vähintään puolet saamistaan osuuksista, tulee maksuunpanematta jäänyt vero maksuun. Lisäksi vero korotetaan 20 prosentilla. Jos 5 vuoden karenssin aikana yritys ajautuu konkurssiin tai se lopetetaan kannattamattomana, ei silloin lähtökohtaisesti peritä maksuunpanematonta veroa. (Lakari & Engblom 2016, 112)

Alihintaisessa kaupassa kauppahinnan tulee olla normaalitilanteissa vähintään $\frac{3}{4}$ käyvästä arvosta ilman, että luovutus nähdään lahjaluonteisena kauppana. Sukupolvenvaihdossäännösten täyttyessä, voi kauppahinta olla enintään puolet käyvästä arvosta ilman, että sitä nähdään lahjana. Lahjaverotuksen määräysperusteena käytetään 40 % yhtiön vertailuarvosta. (Lakari & Engblom 2016, 99–101) Julkisesti noteeratun yhtiön osakkeen vertailuarvo on 70 % arvopaperin tilinpäätöspäivän mukaisesta päätöskurssista. Julkisesti noteeraamattoman yhtiön osakkeen vertailuarvo lasketaan jakamalla nettovarallisuus yhtiön osakkeiden määrällä. Nettovarallisuus saadaan vähentämällä yrityksen varoista velat, lisäksi voidaan vähentää jaettavaksi päätetty osinko. Vertailuarvo lasketaan lahjoitushetkestä edellisen tilinpäätöksestä, ellei sen jälkeen ole tapahtunut olennaisia muutoksia. (Varonen ja Isotalo 2020, 2.5.5)

2.7 Listaamattoman yhtiön arvostus

Perintö- ja lahjaverotuksessa verotettava omaisuus arvostetaan luovutushetken tai luovutuksen syntyperusteen mukaisesti eli esimerkiksi lahjan luovutushetken tai perinnön jättäjän kuolinpäivän arvon mukaan. Kuoleman ja perinnönjaon välisen ajan arvonmuutoksia ei oteta huomioon. Pörssi-noteerattujen yritysten luovutuksen arvo määräytyy osakkeen kurssin mukaan, mutta listaamattomien yhtiöiden arvo tulee laskea muilla keinoilla. (Ossa 2018, 59–60) Lähtökohtaisesti yhden osakkeen arvo saadaan jakamalla yrityksen käypä arvo yhtiön ulkona olevien osakkeiden lukumäärällä. (Lindholm 2016, 52–60)

Käypä arvo määritellään ensisijaisesti lähiaikoina tehtyjen vertailukelpoisten luovutusten perusteella. Luovutuksen tulee olla tapahtunut vapailla markkinoilla eikä esimerkiksi sukulaiskaupassa tai pakkotilanteessa. Yrityksen toiminnassa tai sen toimintaympäristössä ei saa olla myöskään tapahtunut merkittäviä muutoksia, jotta kauppa olisi vertailukelpoinen. (Lindholm 2016, 60–61) Ossa

(2018, 60) kutsuu tällaista tilannetta markkinaehtoiseksi luovutukseksi. Hänen mukaansa vertailukelpoisena luovutuksena voidaan pitää myös yksittäistä luovutusta, mikäli se täyttää muut kriteeritöt. Vertailukelpoisia yritysluovutuksia on todellisuudessa hyvin harvoin, jolloin arvostus tulee tehdä muilla tavoin. (Ossa 2018, 60)

Jos lähiaikoina ei ole ollut vertailukelpoisia luovutuksia, määritellään yhtiön arvo substanssiarvon ja/tai tuottoarvon perusteella. Tämä usein johtaa matalampaan arvoon yrityksestä, koska laskelma on kaavamainen. Substanssiarvo saadaan vähentämällä yrityksen varoista velat. (Lindholm 2016, 60–62) Substanssiarvo toimii erityisesti tilanteessa, jossa liiketoimintaa ei jatketa. Kun liiketoimintaa on tarkoitus jatkaa, voidaan käyttää tuottoarvomenetelmää. Se pohjautuu tulevaisuuden tuottojen nykyarvoon. Tulevaisuuden kassavirtoja voidaan arvioida keskiarvona aiemmista tilinpäätöksistä ja tulevaisuuden budjeteista. (Ossa 2018, 61). Tuottoarvosta voidaan poistaa satunnaiset erät kuten saadut ja annetut konserniavustukset ja lahjoitukset (Heikura & Kautto 2021, 5.3). Konsernin emoyhtiön osakkeen arvo määräytyy konsernitilinpäätöksen perusteella, joka sisältää tytäryhtiöiden varat, velat sekä tuotot ja kulut. (Ossa 2018, 67)

3 Holdingyhtiö osana konsernia

Konsernirakenne muodostuu kahden tai useamman yrityksen taloudellisesta kokonaisuudesta. Kokonaisuuteen kuuluu vähintään 1 emoyhtiö ja 1 tytäryhtiö. Emoyhtiöllä on määräysvalta tytäryhtiöihin. Määräysvalta on voinut syntyä eri tavoin, mutta yleisin on omistuksen kautta. Kirjanpitolain mukaan määräysvalta voi syntyä, kun

- emoyhtiö omistaa tytäryhtiöstä osakkeita niin paljon, että emonyhtiön äänimäärä on yli 50 % tytäryhtiössä. Tämä voi tapahtua esimerkiksi omistuksen, yhtiösopimuksen tai yhtiöjärjestyksen kautta.
- emoyhtiöllä on oikeus nimittää tai erottaa enemmistö tytäryhtiön hallituksesta tai siihen verrattavassa toimielimessä, esimerkiksi omistuksen kautta.
- emoyhtiö käyttää tosiasiallisesti määräysvaltaa. (Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336 1. luku 5–6 §)

Konsernirakenne syntyy vain, kun määräysvaltaa käyttää kirjanpitovelvollinen. Yhtiöiden omistajana ollessa luonnollinen henkilö, ei synny konsernirakennetta. Jos luonnollinen henkilö omistaa liiketoiminnallisen yhtiön holdingyhtiön kautta ja holdingyhtiöllä on määräysvalta liiketoiminnallisessa yhtiöissä, kyseessä on konsernirakenne. (Honkamäki & Reponen 2022, 13–14)

Konsernirakenteessa emoyhtiön on laadittava konsernitilinpäätös, jos emoyhtiö on osakeyhtiö, osuuskunta, avoin tai kommandiittiyhtiö, jonka vastuunalainen yhtiömies on osakeyhtiö, toinen avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö. Pienkonserneissa ei tarvitse laatia konsernitilinpäätöstä, jos yksikään konserniin kuuluvista yrityksistä ei ole merkittävä yhteisö yleisen edun kannalta tai muun laissa erikseen säädetyn poikkeuksen toteutuessa. Pienkonsernissa seuraavat rajat eivät saa ylittyä tilinpäätöspäivänä, kun lasketaan kaikki konsernin yritykset yhteen. Rajat ovat pienyrityksen kanssa samat, eli taseen loppusumma voi olla maksimissaan 6 000 000 euroa, liikevaihto voi olla maksimissaan 12 000 000 euroa tai tilikauden aikana palveluksessa keskimäärin on ollut enintään 50 henkilöä. (Kirjanpitolaki 1. luku 4a §)

Konsernitilinpäätöksessä on tarkoitus antaa oikea ja riittävä kuva konserniin kuuluvien yhtiöiden taloudellisesta kokonaisuudesta kuin se olisi yksi yhtiö. Esimerkiksi varoja ja velkoja ei ole tärkeää erotella, mihin yhtiöön ne kuuluvat, vaan tärkeää on kokonaisuus – paljonko konsernilla on varoja, paljonko konsernilla on velkaa. Suomalainen kirjanpitokäytäntö sekä IRFS edellyttävät konsernitilinpäätöksen liitetiedostoissa olevan selvitys eri liiketoiminta-alueiden taloudellisesta tilanteesta. Liiketoiminta-alueiden ei tarvitse tarkoittaa tytäryhtiöitä vaan, vaan esimerkiksi maantieteellinen alue tai toimiala voi muodostaa liiketoiminta-alueen. (Honkamäki & Reponen 2022, 16)

3.1 Holdingyhtiö voidaan perustaa monista eri syistä

Holdingyhtiörakenne on yksi konsernirakennemuoto. Holdingyhtiörakenteessa omistus on rakennettu niin, että liiketoimintaa harjoittavan yhtiön omistaa yksi tai useampi holdingyhtiö. Yhtiön osingot maksetaan holdingyhtiöön ja halutessaan osakas voi jakaa osinkoa sieltä edelleen henkilökohotaiseen käyttöön. Kun liiketoimintaa harjoittavaa yhtiötä ei ole noteerattu julkisesti, liiketoimintaa harjoittavan yhtiön osinkoa ei veroteta holdingyhtiössä vaan verotus tapahtuu, kun holdingyhtiöstä osinko maksetaan osakkaalle. Jos yhtiö on noteerattu julkisesti, holdingyhtiön tulee omistaa vähintään 10 % osakepääomasta, muuten liiketoimintaa harjoittavasta yhtiöstä saavista osinkotuloista maksetaan 20 % yhteisövero. (Viitala 2018, luku 11.9)

Holdingyhtiötä perustetaan useista eri syistä. Yksi tyypillinen syy on käyttää holdingyhtiötä säästöpossuna. Silloin holdingyhtiöön siirretään liiketoimintayhtiöstä se varallisuus, jota ei tarvita aktiiviseen liiketoimintaan. Kun liiketoimintayhtiöllä on useita omistajia ja jokainen omistaa liiketoiminnallisen yhtiön oman holdingyhtiön kautta, he saavat itselleen päätösvaltaa varojen käytöstä: sijoittaako haluamallaan tavalla holdingyhtiössä, jättääkö varat holdingyhtiön tilille vai jakaako itselleen osinkoina. Jokainen osakas voi suunnitella voitonjakoa oman taloudellisen tarpeen ja verotuksellisen hyödyn mukaisesti esimerkiksi lykkäämällä voitonjakoa. (Penttilä & Pellikka 2021 ja Viitala 2018, luku 11.9)

Holdingyhtiö voidaan perustaa liiketoiminnallisen yhtiön henkilöstön sitouttamisen tarpeisiin. Liiketoimintayhtiössä henkilöstöä voidaan sitouttaa ottamalla avainhenkilöitä mukaan yhtiön omistajiin. Henkilöstölle suunnatussa osakeannissa työnantaja tarjoaa henkilökunnalleen tai osalle henkilökunnasta etuoikeuden ostaa yhtiön osakkeita. Yleensä merkintähinta on alhaisempi kuin osakkeen käypä arvo, joskus osakkeita tarjotaan jopa ilmaiseksi. (Anunti 2020) Liiketoimintaa harjoittavan yhtiön arvo voi kuitenkin nousta korkeaksi, jonka seurauksena sitouttamisesta aiheutuvat veroseuraamukset eivät ole työntekijän edun mukaista. Siirtämällä ylimääräisiä varoja holdingyhtiöön, liiketoimintayhtiön osakkeiden käypä arvo laskee, jonka jälkeen henkilöstöä voidaan sitouttaa liiketoimintayhtiön osakkaiksi työntekijöille edullisemmin. (Penttilä & Pellikka 2021)

Riskejä voidaan hajauttaa perustamalla omat tytäryhtiöt esimerkiksi maantieteellisten alueiden tai liiketoiminnallisten alueiden mukaan. Konsernissa jokainen yhtiö toimii irrallisena yhtiönään ja kantaa vastuun omasta osastaan. Liiketoiminnallisesta yhtiöstä voidaan myös siirtää ylimääräinen pääoma holdingyhtiöön, jolloin varallisuus ei ole samassa riskipiirissä. (Penttilä & Pellikka 2021) Konserniin kuuluvan yhtiön joutuessa maksukyvyttömyyteen tai konkurssiin, ei saneerauksessa huomioida muiden tytär- tai emoyhtiöiden varoja tai velkoja. Tästä seuraa, että liiketoiminnallisen yhtiön joutuessa konkurssiin, voi holdingyhtiö jatkaa toimintaansa. Käytännössä kuitenkin

konsernin eri yrityksissä on usein keskinäisiä vastuita, joiden vuoksi konsernissa yhden yhtiön joutuessa ongelmiin, muutkin yhtiöt joutuvat ongelmiin. (Linna 2016)

3.2 Operatiivisen yhtiön siirtäminen holdingyhtiöön

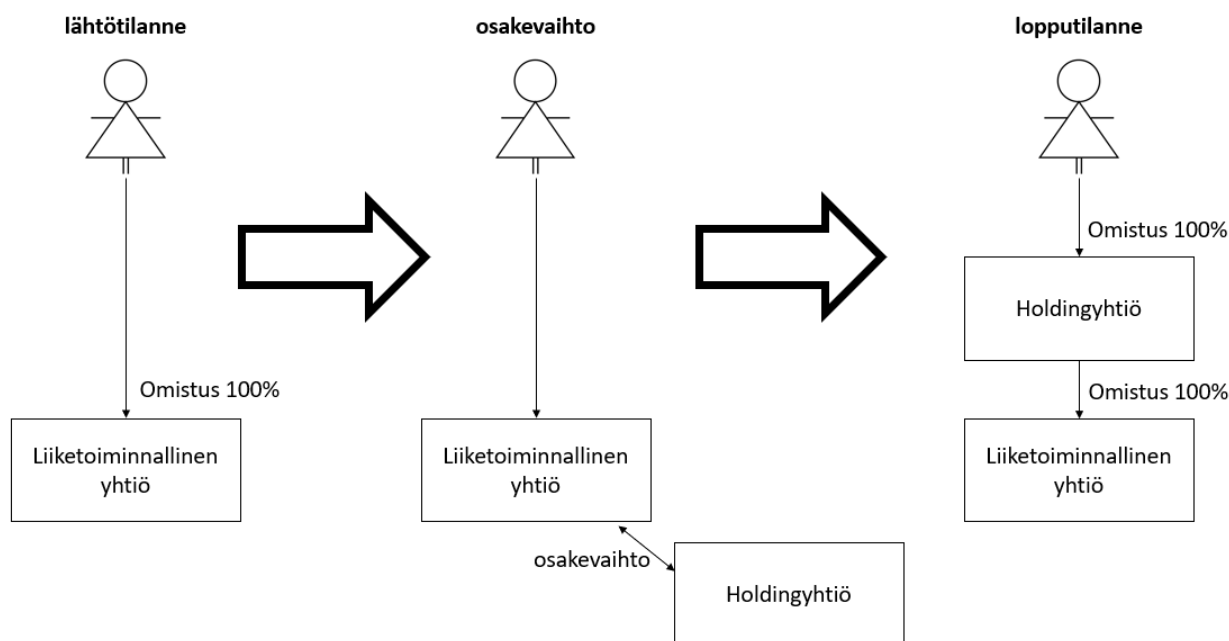
Kannattavin tilanne omistuksen siirtämiselle holdingyhtiölle on tilanteessa, kun omistus merkataan suoraan holdingyhtiöön eikä ollenkaan osakkaan henkilökohtaisen omistuksen kautta, sillä silloin ei synny veroseuraamuksia omistuksen siirrosta henkilökohtaisesta omistuksesta holdingyhtiöön. Tämä tapahtuu tavallisimmin joko yrityskaupassa tai yrityksen perustamisen yhteydessä.

Yrityskaupassa syntyvät veroseuraamukset ovat sen myyjälle luovutusvoittovero ja ostajalle varainsiirtovero. Jos siis liiketoiminnallinen yhtiö myytäisiin holdingyhtiölle suorasta omistuksesta, maksaisi myyjä henkilökohtaisessa verotuksessa voitosta pääomaveroa ja holdingyhtiössä maksettaisiin varainsiirtovero. (Lakari & Engblom 2016, 41) Tarkemmin luovutusvoittoverotuksesta ja varainsiirtoverosta kerrotaan luvussa 3.5.

Kauppahinta voidaan suorittaa rahan sijaan myös muulla omaisuudella. Tätä omaisuutta kutsutaan yhtiössä apporttiomaisuudeksi. Apporttia voidaan käyttää osakkeen merkintähintana joko yritystä perustettaessa, yrityksen osakeannissa, optiossa tai osakepääoman korotuksessa. Apporttiomaisuudesta tulee tehdä selvitys, johon tulee yksilöidä apporttiomaisuus, sillä suoritettu maksu sekä apporttiomaisuuden arvostusmenetelmät ja arvostukseen vaikuttaneet syyt. Apportin tulee olla arvoltaan vähintään merkintähinnan mukainen. Osakeyhtiössä apportti ei voi olla työtä. (PRH 2019)

Apportissa osakkeen hankintamenoksi muodostuu käytetyn apporttiomaisuuden käypä arvo. Jos henkilö on yhtiössä osakkaana ja hän myy omaisuutta yhtiölle alle käyvän arvon, nähdään apporttina käyvän arvon ja alihintaisen kauppahinnan erotus. Jos vastineeksi ei anneta uusia osakkeita, apporttina saatu osa lisätään aiemmin omistettujen osakkeiden hankintamenoon. (Vero 2019)

Osakevaihto on apporttiehtoinen osakeanti. Siinä vastikkeena käytetään toisen yhtiön osakkeita. Ne voivat olla uusia, liikkeelle laskettavia osakkeita tai yhtiön jo hallussa olevia osakkeita. Osakevaihto voidaan järjestää, kun ennen järjestelyä tai sen myötä yhtiöllä on äänienemmistö toisessa yhtiössä. Osakevaihdossa enintään 10 % osakkeiden nimellisarvosta voi olla rahavastiketta. (Lakari & Engblom 2016, 235–237)

Kuva 4. Osakevaihtoa havainnollistava kuva

Havainnollistetaan osakevaihtoa kuvan 4 mukaisella esimerkillä. Lähtötilanteessa henkilö omistaa liiketoiminnallisen yhtiön osakkeet. Osakevaihdossa henkilö luovuttaa liiketoiminnalliset osakkeet holdingyhtiölle ja henkilö saa vastineeksi holdingyhtiön liikkeelle laskettavia osakkeita. Tämän jälkeen henkilö omistaa liiketoiminnallisen yhtiön holdingyhtiön kautta. Esimerkissä holdingyhtiön osakkeiden merkintähintana toimii liiketoiminnallisen yhtiön osakkeet.

Osakevaihdossa osakkeenomistajalle tulee luovutusvoittoveroseuraamuksia ainoastaan rahavastikkeen osuudesta. Eli, jos osakevaihdossa ei ole käytetty rahavastiketta ollenkaan, on osakevaihto luovutusvoittoverovapaata. Hankintamenona ja -aikana pysyy alkuperäinen hankintameno ja -aika. Osakevaihdossa tulee kuitenkin varainsiirtovero maksettavaksi: holdingyhtiön tulisi maksaa varainsiirtovero liiketoiminnallisen yhtiön osakkeista, mutta osakkeenomistajan ei tarvitse maksaa varainsiirtoveroa holdingyhtiön liikkeelle laskettavista osakkeista. (Lakari & Engblom 2016, 237–240)

3.3 Konserniavustus

Samaan konserniin kuuluvien yhtiöiden tulos lasketaan erikseen ja tulosten perusteella yhtiöt verotetaan myös erikseen. Konsernin sisällä saman tilikauden aikana osa yhtiöistä voi olla tappiollisia ja osa voitollisia. Yhtiöiden erillisten verotusten vuoksi verotus voi olla raskaampaa konsernirakenteessa verrattuna tilanteeseen, jossa kaikki toiminta olisi vain yhdessä yhtiössä. Tällaisessa tilanteessa konserniavustuksella voidaan tasata yhtiöiden tulosta. Voitollisesta yhtiöstä voidaan siirtää veronalaista tuloa konserniavustuksella tappiolliseen yhtiöön. Konserniavustuksen osapuolet tulee

olla osakeyhtiöitä tai osuuskuntia. Avustuksen saaja tai antaja ei voi olla elinkeinoverolain mukainen talletuspankki, luotto-, vakuutus- tai eläkelaitos. Kumpikaan osapuoli ei voi olla henkilöyhtiö tai muu yhteisö. (Savander & Luukela 2021)

Konserniavustuslain (21.11.1986/825) 3 § mukaan, jos omistus on vähintään 90 %, joko suorasti tai epäsuorasti, esimerkiksi tytär- tai sisaryhtiön kautta, voidaan emoyhtiön antama konserniavustus vähentää emoyhtiön verotuksessa. Verovähennys tulee huomioida samana vuonna kuin konserniavustus on annettu. Konserniavustusta saa antaa enintään verotettava tuloksen verran eli antaja ei voi tehdä yhtiötä tappiolliseksi. Konserniavustusta ei tarvitse maksaa välittömästi vaan se voi jäädä velaksi. Aiempaa konsernien välistä velkasuhdetta voidaan myös kuitata konserniavustuksella ikään kuin konserniavustuksella maksettaisiin lainaa pois. (Savander & Luukela 2021)

3.4 Yhtiön oma ja vieras pääoma

Osakeyhtiössä voi olla omaa ja vierasta pääomaa. Oman pääoman korvaus sen antajalle on osinko ja vieraan pääoman antajalle korvauksena toimii pääoman takaisinmaksu ja mahdollinen korko. Osakkaan antama laina on myös vierasta pääomaa yhtiölle ja se on tarkoitettu takaisinmaksettavaksi. Maksettu korko on verotuksessa vähennyskelpoista yhtiölle, jos lainaa voidaan pitää tarpeellisena yhtiön elinkeinotoiminnassa. Jos laina ei täytä tätä ehtoa, voi koron osuuden vähentää vain muun toiminnan tulonlähteestä siltä osin kuin ne riittävät kattamaan korkoa. Maksettava korko tulee olla markkinoihin sopiva lainan antohetkellä suhteutettuna lainan tyyppiin, ehtoihin ja yleiseen korkotasoon. Osakkaan saama korkotulo on verotettavaa pääomatuloa. (Viitala 2018, 87–89)

Pääomalainassa on sekä oman ja vieraan pääoman piirteitä. Pääomalaina on lähtökohtaisesti maksettava takaisin, mutta sitä voi lyhentää ja korkoa voi maksaa vain tietyin edellytyksin. Yhtiön vapaan oman pääoman ja pääomalainojen määrän pääomalainan maksuhetkellä tulee ylittää edellisen tilikauden vahvistettavan tappion tai sen jälkeisen tilinpäätöksen tappion määrän (Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624 12 luku 1§ 2. momentti). Eli lainaa ja korkoja maksetaan takaisin vain, jos siihen on mahdollisuus osakeyhtiölain mukaan. Mahdollisessa konkurssitilanteessa pääomalaina on muita velkojia huonommalla etusijalla. Tämä tarkoittaa, että ensin maksetaan muut lainat pois ja vasta, jos varallisuutta jää, maksetaan pääomalaina pois. Pääomalaina on kuitenkin paremmassa asemassa kuin oman pääoman sijoittajat. Pääomalaina on aina vakuudetonta. (Määttä & Puolakanaho 2019)

Yhtiöön sijoittaessa ilman välitöntä vastikeodotusta puhutaan pääomasijoituksesta. Se ei ole takaisin maksettavaa antajalle kuten lainat. Se maksetaan takaisin vain yhtiön purkamisen yhteydessä. Yhtiölle se on verovapaata, kirjataanpa se osakepääomaan tai SVOP-rahastoon. (Ossa 2014,

105–107.) Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto eli SVOP-rahasto on perinteisesti käytetty osakkeen merkintämaksun kirjaamiseen (Ossa 2014, 97). Lähtökohtaisesti omaa pääomaa ei makseta takaisin ja mahdollinen SVOP-rahastovarojen palauttaminen nähdään osinkona ja verotus on osinkoverotuksen mukainen. Listaamattomasta yhtiöstä palautusta voidaan pitää verovapaana luovutuksena, jos pääomasijoitus on tehty yli 10 vuotta, jaettavat varat ovat peräisin pääomansijoituksesta ja tästä on luotettava selvitys. (Viitala 2018, 97–100.)

3.5 Sijoitustoiminnan yhtiöittäminen

Sijoitustoiminnan ollessa laajaa voi henkilö pohtia sen yhtiöittämistä, jonka tarkoituksena olisi maksaa sijoitustoiminnasta veroja kevyemmin. Usein haasteeksi nousee, että sijoitustoiminta on jo laajaa ja aktiivista, kun yhtiöittämistä aletaan pohtimaan. Siirtäessä sijoitusvarallisuutta yhtiölle, se katsotaan verotuksellisesti myyntinä tai vaihtoehtoisesti apporttina, jos vastikkeeksi saa yhtiön osakkeita. (Fasoúlas, Manninen & Niiranen 2019, 312–314) Koska sijoitustoiminta verotetaan monilta osin eri tavoilla riippuen, onko omistus suoraan henkilökohtaisessa omistuksessa vai osakeyhtiön kautta, ei voida yksiselitteisesti sanoa, onko kannattavampaa sijoittaa osakeyhtiöstä vai suorasta omistuksesta. Sijoitustoiminnan siirtämistä osakeyhtiöön, tulisi myös huomioida sen aiheuttamat hallinnolliset kustannukset, kuten kirjanpito. (Fasoúlas, Manninen & Niiranen 2019, 317–318)

Sekä yhtiölle myynnissä että apportissa myyjä eli luonnollinen henkilö, joutuu maksamaan luovutusvoittoveroa sijoitusten arvonnoususta. Jos sijoitusten arvo on alle hankintamenon, eli syntyisi luovutustappiota, ei veroa tarvitse maksaa. Henkilökohtaiseen verotukseen syntyviä luovutustappioita ei voi vähentää yhtiön verotuksessa, joten ne hyödyntääkseen henkilön tulee saada yritysvarallisuuden siirronkin jälkeen pääomatuloja. Sijoitusomaisuus kannattaakin siirtää yhtiölle, kun sen arvo on mahdollisimman lähellä hankintahintaa. Sijoitettavan omaisuuden voi myös myydä oman sijoitusstrategian mukaan pitkän ajan kuluessa juoksevasti. Tällöin sijoitukset pidetään suorassa omistuksessa, kunnes ne realisoidaan. Realisoitu raha siirretään verovapaasti yhtiön SVOP-rahastoon tai vaihtoehtoisesti lainana. Realisoidulla rahalla ostetaan uudet sijoituskohteet yhtiössä. (Fasoúlas, Manninen & Niiranen 2019, 312–314)

Siirtäessä suoria osakkeita, asuntoja tai kiinteistöjä suorasta omistuksesta yhtiölle, tulee yhtiön maksaa varainsiirtoveroa. Sekä listatulle että listaamattomalle osakkeelle varainsiirtovero on 1,6 %, asunto-osakeyhtiöille 2 % ja kiinteistöille 4 %. Vero lasketaan käyvästä arvosta. (Viitala 2018, luku 11.9) Rahastojen tai tilivarojen siirtämisestä ei peritä varainsiirtoveroa. Jos osakkeet merkitään apporttiomaisuutena osakeyhtiöön, tulee maksaa varainsiirtovero. (Fasoúlas, Manninen & Niiranen 2019, 312–314)

Osakkeen myynnissä, lasketaan syntynyt voitto tai tappio, jonka perusteella maksetaan veroa. Yritys maksaa 20 % ja yksityishenkilö 30 tai 34 % veroa voitosta. Voittoa laskiessa vähennetään myyntihinnasta ostohinta, varainsiirtovero ja voiton hankkimiskulut, kuten merkintä- ja lunastuspalkkiot. Yksityishenkilö voi halutessaan käyttää hankintameno-olettamaa laskiessa voiton määrää. Silloin myyntihinnasta vähennetään prosentuaalinen osa hankintameno-olettamana. Jos osakkeet on omistanut alle 10 vuotta, on hankintameno-olettama 20 %. Vähintään 10 vuotta omistaessa on hankintameno-olettama 40 %. (Vero 2023a) Yritys ei voi käyttää hankintameno-olettamaa. Jos osakkeet on omistanut pitkään ja kurssi on noussut jyrkästi, voi hankintameno-olettama olla erityisen merkittävää. Saatu tappio on yksityishenkilön henkilökohtaisessa verotuksessa vähennyskelpoinen 5 vuoden ajan, kun taas osakeyhtiössä se on vähennyskelpoinen 10 vuotta. (Fasoúlas, Manninen & Niiranen 2019, 317–318)

Jos sijoitustoiminnasta saatavia tuloja ei tarvitse ottaa käyttöön, vaan ne on tarkoitettu sijoitettavaksi uudelleen, on sijoitustoiminnan yhtiöittäminen kannattavampaa verrattuna tilanteeseen, jossa sijoitustoiminnasta saatu tulo jaetaan yhtiön omistajalle. Voitosta maksetaan yhtiössä 20 % vero. Henkilökohtaisessa omistuksessa olevien sijoitusten voitoista, maksetaan 30 % tai 34 % pääomaveron vero. Jos sijoituksista saatava tulo sijoitetaan uudelleen, säästää veroissa 10 % tai 13 %, kun osakkeet ovat yhtiön omistuksessa verrattuna suoraan omistukseen. On kuitenkin huomioitava, että, kun yhtiöstä nostetaan osinkoa tai palkkaa, se verotetaan henkilökohtaisessa verotuksessa ansio- tai pääomatulona.

Osakeyhtiössä tulee olla peruste jakaa varallisuutta. Varallisuuden jako voi olla osingon jakoa, osakkeiden lunastusta tai palkan maksua. Palkka verotetaan henkilön ansiotuloverotuksessa, mutta osinkotulo on lähtökohtaisesti pääomatuloa. (Fasoúlas, Manninen & Niiranen 2019, 316) Yksityishenkilön pääomatuloja verotetaan 30 % veroprosentilla ja 30 000 euroa ylittävästä osasta 34 %. Pääomatuloa on esimerkiksi vuokratulo, korkotulo, yhtiöstä saatu osinko ja luovutuksesta saatu voitto. (Vero 2017)

Listatuista yhtiöistä osinkotulo on pääomatuloveronalaista vain 85 % osinkotulosta ja loput 15 % osingosta on verovapaata. (Vero 2023b) Listaamattomasta yhtiöstä osinkojen verotus määräytyy yhtiön matemaattisen arvon perusteella. Yrityksen matemaattinen arvo lasketaan vähentämällä yhtiön varoista velat ja jakamalla osakkeiden lukumäärällä. Kun osinko enintään 8 % osakkeiden matemaattisesta arvosta ja osinkoa maksetaan enintään 150 000 eur, siitä 25 % on veron alaista pääomatuloa ja 75 % verotonta tuloa. Osinkoraja 150 000 eur raja on osakaskohtainen ei yhtiökohtainen ja siitä ylittävästä osasta on 85 % veron alaista pääomatuloa ja 15 % verotonta tuloa. Kun osinko ylittää 8 % matemaattisen arvon, verotetaan yli menevä osa ansiotuloverotuksessa, jolloin siitä 75 % on veronalaista ansiotuloa ja 25 % on verotonta tuloa. (Vero 2023b)

Havainnollistetaan tätä esimerkillä: henkilö A omistaa listaamattoman yhtiön AB:n ja yhtiön AB matemaattinen arvo on 200 000 euroa. AB maksaa omistajalleen A osinkoa 75 000 euroa. Matemaattisen arvon 8 % alittavasta osasta eli $(200\,000\text{ €} * 8\% =)$ 16 000 € verotetaan 25 prosentista eli 4 000 €:sta A maksaa pääomatuloveroa. Lisäksi A maksaa osingon loppuosasta eli $(75\,000\text{ €} - 16\,000\text{ €} =)$ 59 000 ansiotuloveroa 75 % osasta eli 45 250 eurosta. Verovapaata osinkoa hän saisi $(16\,000\text{ €} * 75\% + 59\,000\text{ €} * 25\% =)$ 26 750 €.

Sijoittajalla voi olla halukkuutta ottaa holdingyhtiön mukaan perillisiä varallisuuden suunnittelun välineenä. Perilliset voivat ostaa holdingyhtiöstä osakkeita tai holdingyhtiön omistaja voi lahjoittaa osakkeita, ja siten perilliset voivat päästä osaksi yhtiön omistusta ja yhtiön varallisuutta. Saadesaan lahjan, verotetaan perillisiä lahjaverosäännösten mukaisesti. Perillisen saama osinkotulo holdingyhtiöstä verotetaan normaalisti osinkotulona riippumatta esimerkiksi alaikäisyydestä. Holdingyhtiön osakkeet myydessä tai yhtiötä purettaessa verotetaan perillistä luovutusvoitosta. (Fasoúlas, Manninen & Niiranen 2019, 325–327)

Jos perilliset otetaan lahjoittamalla holdingyhtiön osakkaiksi, pyritään holdingyhtiön osakkeiden lahjoitukset tekemään varhaisessa vaiheessa perillisille, jotta lahjavero olisi mahdollisimman pieni. Jos lahjaan voidaan soveltaa sukupolvenvaihdoshuojennusta, lahjavero laskee huomattavasti. Kun perilliset otetaan mukaan yhtiön omistukseen, voi myös perillisille siirtää matalammin verotettua osinkoa matemaattisen arvon rajoissa aina 150 000 euroon asti, kun holdingyhtiö ei ole julkisesti noteerattu. (Fasoúlas, Manninen & Niiranen 2019, 328–329)

Kuten luvussa 2.6 on todettu, voidakseen hyödyntää sukupolvenvaihdoshuojennusta tulee yhtiötoiminnan olla elinkeinotoimintaa. Sijoitustoimintaa voidaan pitää elinkeinotoimintana, jos se täyttää elinkeinotoiminnan yleiset vaatimukset: Sijoitustoiminta tulee olla jatkuvaa, suunnitelmallista, voittoa tavoittelevaa ja siinä tulisi olla liiketoiminnallinen riski. Passiivinen, sivutoiminen ja vähäriskinen sijoitusvarallisuuden omistaminen, ei yleensä nähdä elinkeinotoimintana. (Fasoúlas, Manninen & Niiranen 2019, 328–329)

Yrityksen saamia tuloja verotetaan 20 % yhteisöverolla. Tämä koskee lähtökohtaisesti myös osinkotuloja. Poikkeuksen muodostaa, jos listaamaton yhtiö saa osinkoa toiselta kotimaiselta listaamattomalta yhtiöltä, myös kun se on saatu tytäryhtiöltä. Jos listaamaton yhtiö omistaa vähintään 10 % listatun yhtiön osakkeista, on kyseisen yhtiön osingot verovapaita. (Fasoúlas, Manninen & Niiranen 2019, 315–316)

4 Haastattelututkimus

Laadullisessa tutkimuksessa eli kvalitatiivisessa tutkimuksessa keskitytään tutkimuksen kohteena olevien henkilöiden tunteisiin, ajatuksiin ja kokemuksiin. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään ymmärtämään tutkittavaa aihetta tutkimuksen kohteena olevien näkökulmasta. (Puusa, Juuti & Aaltio 2000, Johdanto.) Laadullisessa tutkimuksessa haastattelua käytetään useimmin aineistonkeruumenetelmänä. Haastattelu on keskustelu, jossa on etukäteen asetettu tavoite, jota tutkija johdattaa eteenpäin. (Puusa, Juuti & Aaltio 2000, Luku 6.) Muita laadullisia aineistonkeruumenetelmiä haastattelun lisäksi on esimerkiksi kysely, havainnointi tai kirjallisen materiaalin tutkiminen. Se voi olla esimerkiksi päiväkirjojen, sopimusten, elokuvien tutkimista. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 81–84)

Tähän tutkimukseen valittiin kvantitatiivisen tutkimuksen sijaan kvalitatiivinen tutkimus, sillä tutkimuksessa kiinnostaa miksi ja miten holdingyhtiötä voi käyttää perintösuunnittelussa eikä niinkään, kuinka usein tai moniko sitä käyttää kyseisessä tarkoituksessa. Tiedonkeruumenetelmänä haastattelu on luonteva tapa perehtyä tutkimuskysymysten mukaisiin ongelmiin, minkä vuoksi tiedonkeruumenetelmäksi valittiin haastattelu.

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa haastateltavien määrä tulisi olla noin 15 henkilöä. Jos haastateltavien määrä on liian pieni, ei siitä voida tehdä yleistyksiä tai testata eroavaisuuksia. Jos taas haastateltavien joukko on liian suuri, ei voida tehdä syvällisiä tulkintoja. Haastateltavat tulisi valita niin, että heiltä saadaan tarvittava tieto. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 58) Kun haastatteluun valitaan haastateltavaksi henkilö, joilla tiedetään etukäteen olevaan tietoa tutkittavasta aiheesta, puhutaan harkinnanvaraisesta näytteestä. (Puusa, Juuti & Aaltio 2000, Luku 6.)

Tähän tutkimukseen haastateltiin kahta juristia. Tutkimuksen luonteen vuoksi haastateltavien valintaan käytettiin erityistä tarkkuutta. He valikoituivat heidän asiantuntijaosaamisensa vuoksi. Haastateltavilta kaivattiin tietoa ei arvauksia tai ”mututuntumaa”. Kahta haastateltavaa pidetään riittävänä, sillä heidän osaamisensa korvaa määrän. Tutkimuksen aihe vaati erikoisosaamista, joten esimerkiksi rikosoikeuteen suuntautunut juristi ei välttämättä pysty vastaamaan tiedolla kysymyksiin, saati sitten kuka tahansa vastaantulija.

Haastateltavista toinen on tehnyt yli 10 vuotta laki- ja verotöitä sekä hän kuvasi perintösuunnittelua lempiaiheekseen työssään. Toinen haastateltava oli tehnyt 7 vuotta perhevarallisuusosoikeuden suunnittelua. Hän on myös luennoinut aiheesta yrityksille ja yksityishenkilöille. Haastateltavat pysyvät tutkimuksen eettisyyden vuoksi anonyymeina tässä tutkimuksessa ja tarkemmista taustatiedoista ei kerrota, jotta henkilöiden identiteetit eivät paljastu.

4.1 Haastattelun toteutus

Haastatteluista sovittiin etukäteen sähköpostitse. Sovittiin ajankohta, arvioitu kesto ja haastattelu-paikka. Haastatteluista ensimmäinen suoritettiin syyskuun lopussa ja toinen joulukuun alussa. Haastatteluiden välinen aika johtui aikataulujen sovittamisen haasteista. Haastatteluista ensimmäinen suoritettiin Teams-puhelun välityksellä pitkän välimatkan vuoksi ja toinen haastattelu käytiin kasvokkain. Teams-puhelussa molemmilla oli kamerat päällä, jotta elekieli säilyi. Sillä, tehdäänkö haastattelu Teams-puheluna vai kasvokkain, ei pidetty merkittävänä. Toinen haastattelu tehtiin kasvokkain, koska siihen oli mahdollisuus. Haastattelut kestivät ajallisesti noin 30–35 minuuttia. Molemmilta haastateltavilta kysyttiin lupa nauhoitukseen ja siihen he suostuivat.

Haastateltaville kerrottiin ennen haastattelua tutkimuksen teemat ja annettiin mahdollisuus tutustua tutkimusongelmiin. Haastattelutilanteen aluksi määrittelin termin holdingyhtiö käsittelemään tässä tutkimuksessa vain yhtiötä, joka omistaa listaamattoman liiketoiminnallisen yhtiön, jossa mahdollisesti yrittäjä itse työskentelee. Puhtaat sijoitusyhtiöt rajattiin pois. Tämä rajaus tehtiin, koska kirjallisuudesta holdingyhtiöstä puhutaan myös tilanteissa, jossa holdingyhtiö on puhdas sijoitusyhtiö ilman liiketoiminnallista osaa. Tässä tutkimuksessa tarkoitettavassa holdingyhtiössä voi olla liiketoiminnallisen yhtiön lisäksi muita omistuksia, mutta iso osa holdingyhtiön varallisuudesta koostuu liiketoiminnallisesta yhtiöstä.

Hirsjärven ja Hurmeen (2001, 47–48) mukaan puolistrukturoitu eli teemahaastattelu tarkoittaa haastattelua, jossa ennen haastattelua on valittu teema, josta keskustellaan. Kaikissa tutkimukseen tehtävissä haastatteluissa on kaikille haastateltaville samat teemat. Teemahaastattelussa voidaan esittää tarvittaessa lisäkysymyksiä, muotoilla kysymyksiä eri tavoilla eri haastatteluissa tai tarvittaessa pyytää henkilöä tarkentamaan sanomaansa. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 47–48) Siinä missä Hirsjärvi ja Hurme käyttävät puolistrukturoitua ja teemahaastattelua samaa tarkoittavana haastattelumenetelmänä, Puusa, Juuti ja Aaltio (2000, Luku 6.) erottelevat ne toisistaan. Heidän mukaansa puolistrukturoitu haastattelu lähempänä strukturoitua haastattelua verrattuna Hirsjärven ja Hurmeen määritelmään.

Puusan, Juutin ja Aaltion mukaan puolistrukturoidussa haastattelussa kysymysten muoto ja järjestyks on vakioitu. Ne esitetään kaikille samalla tavalla ja samassa järjestyksessä. Haastateltava saa kuitenkin vastata vapaasti ilman erillisiä vastausvaihtoehtoja eroten strukturoidusta haastattelusta. Teemahaastattelu heidän mukaansa etenee tiettyjen teemojen mukaisesti hyvin joustavasti ja vapaamuotoisesti. Puusan, Juutin ja Aaltion määritelmän mukaan teemahaastattelussa valmiit kysymykset ovat toissijaisia ja niitä ei ole tarkoitettu esitettäväksi kaikissa haastatteluissa sanatarkasti tai samassa järjestyksessä. Tarkoituksena on keskustella aiheesta melko vapaasti ja löyhä

teemarunko auttaa vain varmistamaan, että tutkija saa tutkimuksesta tarvittavan tiedon. (Puusa, Juuti & Aaltio 2000, Luku 6)

Tässä opinnäytetyössä haastattelut toteutettiin puolistrukturoidun ja teemahaastattelun välimuotona. Haastattelun perusrunko muistutti enemmän puolistrukturoitua: haastateltaville esitettiin kysymykset samassa järjestyksessä ja kysymysten esitystapa erosi lähinnä sanamuodoiltaan, kuitenkin niin että merkitys pysyi samana. Haastattelussa edettiin siis puolistrukturoidun haastattelurungon pohjalta. Kuitenkin teemahaastattelun piirteitä otettiin siten käyttöön, että esitettiin tarkentavia kysymyksiä, pyydettiin täsmentämään ja selittämään tarvittavia kohtia. Kuitenkaan ei edetty niin vapaasti teemojen avulla, kuin Puusa, Juuti ja Aaltion (2000, Luku 6) teemahaastattelun määritelmässä on tarkoitettu.

Haastattelun kohteena oli asiantuntijoita ja ennen haastattelua oli tiedossa kysymykset, teemat ja asiat, mistä haastateltavilta haluttiin vastauksia, kokemuksia tai mielipiteitä. Haastattelu toteutettiin tarkan kysymysrunгон kanssa, jotta siitä saatiin tarvittavat tiedot irti ja, jotta haastattelu ei lähtisi ajautumaan sivuraiteille. Tarvittavilta osin kuitenkin hyödynnettiin lisäkysymyksiä, jotta päästiin käsiksi haluttuun tietoon.

Strukturoitu haastattelu olisi ollut liian jäykkä haastattelu tähän tutkimukseen. Puusan, Juutin ja Aaltion (2000, Luku 6) mukaan siinä ei voi esittää lisäkysymyksiä ja se on kuin lomakekysely. Avoinmessä eli strukturoimattomassa haastattelussa lähdetään liikkeelle aihepiiristä ja on ilmiökeskeinen. Haastateltavan kertomukset ohjailevat haastattelun etenemistä. Avoin haastattelu sopii erityisesti, kun etsitään kokemuksia tutkittavasta aiheesta. (Puusa, Juuti & Aaltio 2000, Luku 6) Haastatteluiden tarkoitusperien vuoksi strukturoimaton haastattelu ei sopinut tutkimusmenetelmäksi, sillä sen avulla olisi ollut hyvin haastavaa päästä haluttuun lopputulokseen ajautumatta tutkimuksen kannalta ei oleellisiin asioihin.

4.2 Haastatteluiden sisältöanalyysi

Tuomi ja Sarajärvi kertovat tutkija Timo Laineen esittämästä tutkimusmateriaalin analysoinnin rungosta, jossa on neljä vaihetta. Ensimmäisessä vaiheessa valitaan, mikä aineistossa kiinnostaa eli toisin sanoen viitataan tutkimusongelmien valintaan. Tutkimusongelmien valinnan jälkeen aineisto käydään läpi, litteroidaan ja kerätään tutkimukseen oleellinen asia erikseen jättäen muu ylimääräinen aineisto pois. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 91–94) Litterointi tarkoittaa puhutun aineiston puhtaaksikirjoitusta tekstiksi. Litteroinnilla voidaan viitata niin sanatarkkaan litterointiin, jossa on merkittynä tauot, naurahdukset ja äänenpainot tai vapaampaan litterointiin, jossa on tiivistetty puhe jättämällä pois ylimääräiset sanat ja fraasit. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 138–141)

Tässä tutkimuksessa tutkimusongelmat oli valittu jo tutkimuksen aiheen valinnan yhteydessä ennen tietoperustan tekemistä tai haastatteluiden suunnittelua, sopimista tai toteutusta. Päättökäsitelmä on, miten holdingyhtiötä voidaan hyödyntää osana perintösuunnittelua. Apuongelmat on valittu niin, että niiden avulla saadaan vastaus päättökäsitelmään. Nämä on esitelty tarkemmin johdannossa. Haastattelun jälkeen, aineisto litteroitiin konekielisesti suoraan äänityksestä Wordin litterointityökalulla. Työkalun tuomat litteroinnit siistittiin kysymyksittäin Excel-tiedostoon ja tutkimukseen ei-oleellinen aineisto karsittiin pois. Excel-tiedostossa aineisto jaoteltiin tutkimusongelmien mukaisesti helpottamaan teemoittelua.

Kolmannessa vaiheessa oleellinen aineisto jaetaan aineistoyksikköihin luokittelemalla, teemoittamalla tai tyypittämällä. Valinta käytettävän aineiston käsittelytekniikassa tehdään käytettävissä olevan aineiston ja tutkittavan asian perusteella. Luokittelussa perinteisesti aineistosta määritellään luokkia ja lasketaan, montako kertaa luokka esiintyy aineistossa. Teemoittelussa painotetaan, mitä aiheesta on sanottu, joiden avulla aineisto ryhmitellään eri aihepiireihin. Tyypittelyssä teemoitettu aineisto tiivistetään yleistyksi. Viimeisessä vaiheessa kirjoitetaan yhteenveto eli kirjataan tutkimustulokset tutkimusraporttiin. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 91–94)

Tässä tutkimuksessa aineisto jaettiin aineistoyksikköihin teemoittamalla tutkimuksen luonteen vuoksi. Tutkimuksessa on tärkeää, mitä sanotaan eikä montako kertaa sanotaan. Tutkimusongelmien mukaisesti jaettu aineisto tulostettiin Excelistä paperille ja sieltä erilaisten merkintöjen avulla etsittiin teemoja. Esimerkki teemasta, mitä aineistossa nousi esiin, oli sukupolvenvaihdoshuojennus.

Neljäs vaihe eli yhteenveto on luvussa tutkimustulokset. Se on kirjoitettu teemojen pohjalta ja tarvittaessa nojautuen alkuperäiseen litterointiin. Tutkimustuloksia esiteltäessä on käytetty sitaatteja elävöittämään tekstiä. Hirsjärven ja Hurmeen (2001, 194–195) mukaan sitaateista voidaan poistaa ylimääräisiä täytesanoja ja muuttaa ilmaisuja vähemmän puhekieliseksi, kunhan sisältö pysyy samana ja merkitys ei muutu. Näin on tehty tässä opinnäytetyössä.

5 Tutkimustulokset

Tähän tutkimukseen haastateltiin kahta juristia. Haastattelutilanteen aluksi määrittelin termin holdingyhtiö käsittelemään tässä tutkimuksessa vain listaamatonta yhtiötä, joka on perustettu omistamaan omaa listaamatonta liiketoiminnallista yhtiötä, jossa mahdollisesti yrittäjä itse työskentelee. Puhtaat sijoitusyhtiöt rajattiin määritelmästä pois. Tarkoitettavassa holdingyhtiössä on tai voi olla liiketoiminnallisen yhtiön lisäksi muita omistuksia, mutta iso osa sen varallisuudesta koostuu liiketoiminnallisesta yhtiöstä. Tässä luvussa esitellään haastatteluista saadut relevantit tulokset.

5.1 Holdingyhtiön perustamisen taustat

Haastatteluiden alussa lähdettiin liikkeelle yleisellä tasolla syistä perustaa holdingyhtiö. Molemmat haastateltavista painottivat, että ei ole yhtä ”oikeaa” tai yksiselitteistä syytä perustaa holdingyhtiö vaan tilanteet ovat moninaiset. Yksi keskeinen peruste holdingyhtiön perustamisen taustalla on, että ylimääräistä varallisuutta on kertynyt liiketoiminnalliseen yhtiöön. Varallisuuden kertyminen yhtiöön voi hankaloittaa uusien työntekijöiden sitouttamista, kun heidät otetaan mukaan liiketoimintayhtiön omistajiksi. Varallisuutta voidaan haluta siirtää toiseen riskipiiriin liiketoimintayhtiöstä mahdollisen konkurssin varalta. Holdingyhtiön perustamista toinen haastateltava kommentoi näin:

”Kyllähän holdingyhtiön perustaminen on siinä vaiheessa jo harkinnan arvoinen asia, kun varallisuutta on kertynyt niin paljon, että tulee tulovirtoja varallisuudesta ja niitä kaikkea ei tarvita siihen jatkuvaan kulutukseen ja käyttöön. -- Kaikki ne tuotot [liiketoimintayhtiöstä tai sijoitusvarallisuudesta tulevat] on kevyemmin verotettuja osakeyhtiömaailmassa ja se hyöty tulee pitkällä aikavälillä siitä yhtiöittämisestä. -- Varsinkin, jos sitä [varallisuutta] alkaa siinä liiketoimintayhtiössä kertyä ja itsellä on ajatus, että sitä haluaa sijoittaa, kyllä siinä vaiheessa minun mielestäni kannattaa harkita [holdingyhtiön perustamista].”

Myös toinen haastateltava nosti esiin sijoitusten kevyemmän verotuksen yhtiössä verrattuna yksityishenkilön omistuksessa. Hän kuitenkin muistutti, että pelkästään verotuksellisista syistä ei saa perustaa holdingyhtiötä vaan perustamiseen tulisi olla liiketoiminnallisia syitä. Nämä syyt voi olla hyvin vaikea arvottaa euromääräisesti ja haastattelun mukaan veroseuraamukset on joskus vain kestävä, kun esimerkiksi avaintyöntekijä halutaan osakkaaksi. Haastateltava kuitenkin painottaa kokonaisvaltaista arviota asiassa.

Liiketoiminnallisen yhtiön omistaessa useampi osakas voi heillä olla erilaiset intressit varojen käytöstä: paljonko ja milloin varoja nostetaan yhtiöstä sekä, mitä yhtiöön jääville varoille tehdään. Siirtämällä osingot jokaisen omistajan omaan holdingyhtiöön verovapaasti, heillä on enemmän itsestä päätösvaltaa varojen käytöstä, sanoo haastateltava. Yritykseen tuleva sijoitustuotto on myös kevyemmin verotettua kuin henkilökohtaisen omistuksen tuleva pääomatulo. Holdingyhtiö voi myös mahdollistaa suuremman kevyemmin verotettavan osingon määrän pitkällä aikavälillä.

”Holdingyhtiön varat miinus velat ovat monesti enemmän kuin mitä liiketoimintayhtiön varat miinus velat ovat eli matemaattinen arvo on korkeampi. Mikä sitten taas mahdollistaa sen, että se 8 prosentin kevyesti verotettu osinko on monesti korkeampi sieltä holdingyhtiöstä nostettuna kuin sieltä liiketoimintayhtiöstä nostettuna.”

Tämä ei kuitenkaan aina toteudu holdingyhtiön perustamisen jälkeen, kuten toinen haastateltava nosti esiin: aluksi holdingyhtiön omaisuus voi olla myyty holdingyhtiöön niin, että kauppahinta jää velaksi. Tällöin yhtiön matemaattinen arvo voi olla heikko, jolloin kevyemmin verotettua osinkoa voi nostaa hyvin vähän tai ei ollenkaan. Aina osinkoa ei siis välttämättä voi tai kannata nostaa pois yhtiöstä: ”Voi mennä useampi vuosi ennen kuin niitä [osinkoja] on verotuksellisesti järkevää ottaa sieltä pois”.

Haastatteluissa nousi monessa vaiheessa esille niin holdingyhtiön perustamista pohdittaessa, perintösuunnittelussa ja juridisissa asiakirjoissa, että niissä ollaan myöhässä. Haastattelun mukaan on tyypillistä, että muutamia vuosia aikaisemmin olisi ollut järkevää suunnitella yhtiörakenteen muutoksia. Sukupolvenvaihdosmuutos, yrityskauppa tai muu muutos on yhtiössä jo niin lähellä, että siihen ei juuri ehditä varautua. Haastatteluiden mukaan myös perintösuunnittelussa suunnittelu jätetään usein turhan myöhään. Haastatteluissa ilmeni, että on havaittavissa sukupolviero. Nyky-sukupolvet hyödyntävät juridisia asiakirjoja ja mahdollisuuksia paremmin sekä aiemmassa vaiheessa kuin aiemmat sukupolvet.

5.2 Rajanveto holdingyhtiöön siirrettävän ja suoraan omistettavan omaisuuden välillä

Kumpikin haastateltava oli yhtä mieltä, että yhtiöstä varojen nostaminen ei ole yhtä joustavaa kuin suorassa omistuksessa olevien omistusten realisointi. Myös aiemmassa luvussa todettiin matemaattisen arvon osalta, että osingon nostaminen ei ole aina mahdollista tai kannattavaa. Haastateltava sanoi asiasta näin: ”Aina, kun me otetaan osakeyhtiöstä ulos rahaa, niin sillehän pitää olla jokin peruste, ettei se ole laitonta varojen jakoa.” Henkilön tulisikin jättää henkilökohtaiseen omistukseen puskuri. Tällä haastateltava viittasi omaisuuteen, jota henkilö voi käyttää pahan tai hyvän päivän varalle, että pärjää ilman yhtiön varoja, jos niitä ei saa nostettua pois.

Holdingyhtiöön saatetaan siirtää muuta omaisuutta henkilökohtaisesta omaisuudesta myös itse liiketoiminnallisen yhtiön lisäksi. Haastatteluissa nousi yhteinen tema rajanvedolle, mikä omaisuus kannattaa siirtää holdingyhtiöön ja mikä ei. Yhtiön omaisuus on yhtiön omaisuutta ja se mikä on henkilökohtaisessa käytössä, kannattaa olla suorassa omistuksessa, eikä siirtää holdingyhtiöön. Esimerkiksi, jos oman asunnon, jossa asuu, siirtää yhtiön omaisuuteen, tulisi asumisesta maksaa vuokraa holdingyhtiölle. Haastattelun mukaan holdingyhtiön hyöty sijoituksille tulee siten, että sijoitukset tai omaisuuserät tuottavat, eivätkä ole hankittu käyttöön. Tuotto voi olla esimerkiksi osinkotuottoa, korkotuottoa tai arvon nousua.

Haastatteluissa ilmeni, jos holdingyhtiötä ei olla perustettu liiketoiminnallista yhtiötä perustettaessa tai sitä ostettaessa, osakevaihto on yleisin tapa muodostaa holdingyhtiörakenne. Omaisuuden siirrosta henkilökohtaisesta omistuksesta holdingyhtiöön muodostuu veroseuraamuksia, jotka vaihtelevat siirtotapojen välillä. Haastattelujen perusteella tulisikin laskea omaisuuseräkohtaisesti niin liiketoimintayhtiöstä kuin sijoituksista, mikä on veroseuraamus, jos omaisuus siirretään sellaisenaan tai tuloutetaan siirrettäväksi holdingyhtiölle. Haastatteluissa nousi ilmi, että verotehokkaita menetelmiä ei juuri ole omaisuuden siirrolle holdingyhtiöön. Onkin hyvä tehdä tarkkoja laskelmia, mitä omaisuuden siirto maksaisi verotuksellisesti, kuitenkin ”joskus ei-verotukselliset hyödyt voivat olla niin isot, että veroseuraamukset tulee niitä kautta katetuiksi”.

Sijoitusomaisuuden siirrossa käytetään usein myyntiä tai apporttia. Järkevä vaihtoehto haastatteluiden perusteella voi myös olla siirtää omaisuutta holdingyhtiöön sitä mukaa, kun sitä realisoidaan. Realisoidun voiton tai tappion sijoituksista voi sitten siirtää yhtiöön. Omaisuutta voidaan myös myydä holdingyhtiölle velaksi, jolloin velkaa voi lyhentää velkasopimuksen mukaisesti myös jo ennen osingon maksun alkua.

Omaisuutta siirrettäessä holdingyhtiöön tulee veroseuraamuksista lähes aina vähintään varainsiirtovero maksettavaksi. Se koskee niin liiketoiminnallisen yhtiön siirtämistä, kuten sijoitusvarallisuuden siirtämistä. Varainsiirtoverosta kommentoitiin näin, ”se on kuitenkin aika paljon pienempi kuin myyntivoittovero, että siinä mielessä harvemmin varainsiirtovero tulee itsessään esteeksi tehdä järjestelyä. Useammin haaste on myyntivoittovero.” Riippuen miten holdingyhtiö perustetaan, vaihtelee myös veron määräytymisperusteet. Haastattelun mukaan erityisesti osakevaihdolla holdingyhtiön perustaminen voi olla verotuksellisesti kannattavaa. Silloin liiketoiminnasta saatu tulos, jota ei tarvitse henkilökohtaiseen käyttöön on kannattavaa sijoittaa holdingyhtiössä eikä henkilökohtaisessa omistuksessa.

5.3 Perintösuunnittelun tarve voi yrittäjälle tulla yllätyksenä

Haastattelun toinen osa keskittyi enemmän perintösuunnitteluun. Kysyttäessä ovatko haastateltavat käyttäneet holdingyhtiötä osana perintösuunnittelua molemmat haastateltavat kertoivat käyttäneensä. Tuli kuitenkin ilmi, että holdingyhtiöitä ei yleensä perusteta perintösuunnittelu mielessä, vaan tarve lähtee muualta. Toinen haastateltava sanoi aiheesta näin ”Sanoisin, että holdingyhtiöt syntyvät yleensä muista tarpeista kuin perintösuunnittelun tarpeista -- Ensimmäinen X perustetaan holdingyhtiö ja sitten myöhemmin sitä käytetään myös perintösuunnitteluun.” Haastattelun lopuksi hän vielä jatkoi pohdintaa ja tuli tulokseen, jossa hänen kokemuksensa mukaan holdingyhtiön perustaminen perintösuunnittelumielessä on ennemminkin poikkeus kuin sääntö. Mutta hänen kokemuksensa mukaan niinkin on kuitenkin tehty.

On vaikea arvioida, kuinka yleistä holdingyhtiön käyttö on osana perintösuunnittelua, siitä ei ole tilastoja tai tutkimuksia, sanoo toinen haastateltava. Hänen mukaansa on vaikea arvioida, mitä tarkoitusperää holdingyhtiön perustamisella on haettu. Molemmat olivat sitä mieltä, että holdingyhtiön käyttö on lisääntynyt ja tietoisuus siitä on kasvanut uusilla sukupolvilla.

”Minulta eniten kysytään, miten minä sen [holdingyhtiön] perustan kaikkein tehokkaimmin, miten minä omaisuuden sinne siirrän kaikkein tehokkaimmin? Saako tämän [holdingyhtiössä olevan omaisuuden] nyt jotenkin edullisemmin siirrettyä lapsille, kun kuin että jos mulla olisi se varallisuus tässä [suorassa omistuksessa].”

Vanhemmissa sukupolvissa on virhekäsitys, että holdingyhtiö kuuluisi henkilöille, joilla on valtava omaisuus tai todella arvokas yritys. Haastateltavan mukaan näin ei ole. Haastattelussa kävi ilmi, että yrittäjä ei myöskään aina tiedosta kuinka arvokas hänen yrityksensä on. Yritysvarallisuus on saattanut lähteä nollasta ja vuosien saatossa arvo on kasvanut merkittävästi. Kun henkilö ensimmäisen kerran miettii yrityksen siirtämistä seuraavalle polvelle, joutuu myös miettimään yrityksen arvoa. Yritysvarallisuus ei aina ole kovinkaan likvidiä omaisuutta, joka voi lisätä haasteita maksaa perintöveroa, kun sen maksu koittaa. Haastateltava nostikin esiin, että tällaisessa tilanteessa kannattaisi pohtia, pitäisikö omistus siirtää perillisille useammassa erässä verotuksen progressiivisuuden vuoksi.

5.4 Perintösuunnittelu ei aina lähde verotuksesta

Perintösuunnittelussa lähtökohtaisesti halutaan minimoida veroseuraamukset. Ei-verotuksellisia syitä varallisuuden siirrolle perillisille ennen kuolemaa voi olla yksinkertaisesti, että henkilölle on kertynyt varallisuutta niin paljon, että sille ei ole enää hänelle käyttöä. Henkilön lähipiirillä tai perillisillä voisi omaisuudelle olla tarve esimerkiksi asunnon hankintaan tai perheen perustamiseen, nostaa haastateltava esiin. Varallisuuden siirtämissä osissa voi osa ajatella myös kasvatuksellisesta näkökulmasta: Henkilöllä voi olla huoli, että hänen vaivallansa kerrytetty omaisuus, joka aikanaan siirtyy perillisilleen, tuhlataan kokonaan, huomauttaa haastateltava. Hän voi siirtää omaisuutta erissä ja samalla ottaa mukaan sekä opettaa esimerkiksi sijoittamista tai yritystoimintaa.

Liiketoiminnallisen yhtiön omistuksen siirtäminen voi toimia myös kannustimena henkilön työskennellessä vanhempansa yrityksessä. Haastateltava pohti reilua ja kannustavuutta, kun työskennellään perheen yrityksessä, kun siitä ei vielä omista mitään.

”Mä tapaan myös aika paljon yrittäjiä, joilla on jo liiketoiminnallinen sukupolvenvaihdos tehty. Siellä jo seuraava polvi pyörittää yritystä, mutta omistusta ei ole kuitenkaan siirretty. Sitä voi tietysti vähän pohtia siltäkin kannalta, että no siellä se paahtaa se jälkipolvi, pyörittää sitä yritystä, kehittää sitä ja kasvattaa sen arvoa, mutta mitään ei siitä omista, että kaikki omistamisen hyöty kertyy aikaisemmalle omistajalle, onko se kauhean kannustavaa.”

Esimerkin jälkeen haastateltava jäi pohtimaan tilanteen reiluutta, jos sisaruksista yksi työskentelisi yrityksen eteen, mutta omistusta ei siirrettäisi kuin vasta kuolinpesän kautta. Tällöin hyödyn saisi kaikki sisarukset, jos omistus menisi perimysjärjestyksen mukaisesti tasan.

5.5 Erilaiset osakesarjat ja sukuhaaran oma holdingyhtiö

Holdingyhtiö voidaan rakentaa niin, että se muodostuu eri osakesarjoista. Perinteisesti tämä tarkoittaa, että on 2 osakesarjaa, joista toisessa ei ole päätösvaltaa. Vaihtoehtoja on kuitenkin myös muita. Haastattelussa nostettiin esiin osakkeet, joista on pidätetty osingon maksu pois. Näin osingot voidaan ohjata esimerkiksi liiketoimintayhtiön perustajalle ja hänen puolisolleen, mutta perillisille ei makseta osinkoa. Rajoituksia ei aina koeta tarpeelliseksi, sanoo haastateltava. Rajoitukset saattavat myös hankaloittaa sukupolvenvaihdoshuojennuksen saamista, jos osakkeissa ei ole päätösvaltaa. Haastatteluiden mukaan, jos holdingyhtiön taustalla on vahva liiketoiminnallinen yhtiö voi eri osakesarjat helpottaa yhtiön hallintaa. Joskus myöskään päätäntävallasta ei vain haluta luopua.

Perheyhtiöissä, voidaan hallintoa helpottaakseen perustaa holdingyhtiöt oma joka sukuhaaraan. Toisessa haastattelussa sain esimerkin, jossa 4 sisarusta omistaa liiketoimintaa harjoittavan yhtiön ja jokaisella sisaruksella on 4 lasta. Kun omistajuus siirtyy serkuksille, olisi omistajia 16. Tämä voisi hankaloittaa päätöksentekoa liiketoimintayhtiössä. Tätä tilannetta voitaisiin ratkaista niin, että jokainen sisarus omistaisi liiketoimintayhtiön holdingyhtiön kautta. Serkukset hallinnoisivat liiketoiminnallista yhtiötä sisarustensa kanssa sisarusten yhteisestä holdingyhtiöstä. Kun päätökset tekisi 4 holdingyhtiötä päätöksenteko on yksinkertaisempaa ja helpompaa kuin 16 osakkaan kanssa.

Haastattelussa nousi esiin, että aina perilliset eivät halua yhteisomistuksellista holdingyhtiötä ja se koetaan enneminkin taakaksi. Silloin haastateltavan mukaan voi tulla tilanne, jossa joudutaan pilkkomaan holdingyhtiötä tai purkamaan holdingyhtiörakenne.

5.6 Sukupolvenvaihdoshuojennus holdingyhtiössä

Yleisin tapa, miten perilliset otetaan mukaan holdingyhtiöön ja yritysvarallisuutta lähdetään siirtämään perillisille, on lahjalla, kävi ilmi molemmista haastatteluista. Perillisille lahjoitetaan osa holdingyhtiön omistuksesta. Näin perilliset pääsevät mukaan omistukseen tai vähintäänkin sen tuottoon. Siihen, mikä osa kannattaa lahjoittaa ja minkä kokoisissa erissä, vaikuttaa vahvasti lahjaverotus. Toinen haastateltavista nosti myös esiin, että kun aloittaa riittävän ajoissa, voi valita maksaako lahjaveron vai perintöveron: ”minä en ajattele, että kumpaakaan veroa [lahja- ja perintöveroa] voi välttää, vaan voi lähinnä vaan valita, mitä veroa maksaa ja millä arvolla?”.

Lahjan kokoa mietittäessä tulisi ottaa huomioon, mikä on arvonkehitys tulevaisuudessa, kertoo haastateltava. Jos arvonnousu on nopeaa, voi verotuksellisesti olla järkevämpää tehdä aluksi

suurempia lahjoituksia kuin venyttää pieniä eriä pitkälle tulevaisuuteen. Kuitenkin, jos arvo pysyy vakaana, voi olla järkevämpää tehdä lahjoitukset pitkän aikavälin saatossa. Ihmisen kuolevaisuus asettaa kuitenkin rajoitteita, kuinka pitkällä aikavälillä lahjoituksia voidaan tehdä, huomauttaa haastateltava. Jos halutaan välttää perintövero, voi isommat lahjoituserät olla ainoa mahdollisuus.

Lahjoittaessa yritystoimintaa voi olla oikeutettu sukupolvenvaihdoshuojennukseen. Siihen voi olla oikeutettu ehtojen täytyessä, kun yritys nähdään liiketoimintana. Yrityksen, jonka tehtävä on passiivinen omistus, ei täytä ehtoja sukupolvenvaihdoshuojennukseen. Holdingyhtiön sijoitustoiminnasta yritetäänkin usein tehdä riittävän aktiivista, jotta sijoitustoiminta voidaan nähdä elinkeinotoimintana ja sitä kautta voidaan päästä sukupolvenvaihdoksen piiriin.

”Ongelmathan liittyvät juuri tähän passiiviseen omistamiseen: vuorakiinteistöihin, -huoneistoihin ja sijoituksiin. Jos on paljon sellaista varallisuutta liiketoimintayhtiön lisäksi, niin joudutaan miettimään, onko tämä kokonaisuudessaan huojennukseen oikeuttava lahjoitus. -- Yleensä huojennus on niin merkittävä, että asiakas luonnollisesti haluaa ja tiedostaa sen. Jos huojennus ei joltakin osin sovellu, yleensä haetaan ennakkoratkaisua ja yritetään rakentaa se [holdingyhtiö] sen näköiseksi, että se huojennus soveltuisi.”

Haastattelussa kävi myös ilmi, että ihmisillä on väärinkäsityksiä siitä, millaiset yhtiöt ovat oikeutettuja sukupolvenvaihdos huojennukseen. Jos yhtiö on sijoitusyhtiö, ei ole itsestäänselvyys, että huojennuksen saisi. Kuitenkin haastattelun perusteella, jos holdingyhtiön alla on liiketoimintayhtiö, huojennuksen saaminen helpottuu huomattavasti.

”Sille on omat aika tiukat kriteerit, milloin sukupolvenvaihdoshuojennus ylipäänsä voidaan saada. Silloin holdingyhtiön varallisuudesta lähtökohtaisesti ihan älyttömästi ei voi olla sijoitusvarallisuutta. Jos on, sukupolvenvaihdos voi olla osittainen. Sukupolvenvaihdos on tarkoitettu lähtökohtaisesti liiketoiminnan siirtämiseen. Jos on tämmöinen yhtiö, missä ei ole lainkaan liiketoimintaa tai liiketoiminta on tosi vähäisessä osassa sitä kokonaisuutta, niin sitä [huojennuksen saantia tai sen määrää] ei voi ennustaa.”

6 Pohdinta

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, kuinka holdingyhtiötä voidaan käyttää osana perintösuunnittelua. Tämä päätutkimusongelma on pilkottu 4 eri alatutkimusongelmaan, joilla on tarkoitus vastata päätutkimusongelmaan. Pohdinta luvussa käydään läpi tutkimustulokset, annetaan jatkotutkimusehdotuksia sekä arvioidaan tutkimuksen luotettavuutta ja opinnäytetyöntekijä arvioi omaa oppimistaan.

6.1 Tulosten tarkastelu

Seuraavaksi tarkastellaan tutkimustuloksia neljän alatutkimusongelman avulla.

6.1.1 Miten varallisuutta voidaan siirtää holdingyhtiöön?

Holdingyhtiö voidaan perustaa monista eri syistä. Tämän osoitti sekä tietoperusta, että haastattelut. Molemmissa nousi esiin henkilöstön sitouttaminen, riskien hallinta ja liiketoiminnallisen yhtiön omistajien eri tarpeet osingon nostamisen kanssa. Haastatteluissa ilmeni, että pelkästään verohyötyjen vuoksi ei yritysjärjestelyitä saa tehdä, vaan sille tulisi olla liiketoiminnalliset syyt.

Verotuksellisesta näkökulmasta olisi järkevintä merkitä liiketoiminnallinen yhtiö suoraan holdingyhtiöön, jotta holdingyhtiötä ei tarvitsi siirtää suorasta omistuksesta holdingyhtiöön. Haastatteluiden perusteella useinkaan liiketoiminnallista yhtiötä perustettaessa tai liiketoiminnallisen yhtiön omistuksen siirtyessä seuraavalle omistajalle ei tulla ajatelleeksi holdingyhtiön tarvetta. Haastateltavien mukaan juridinen suunnittelu aloitetaan usein liian myöhään, vaikkakin tähän on havaittavissa sukupolviero.

Sekä kirjallisuudessa, että haastatteluissa kävi ilmi, että tavallisimmin liiketoimintayhtiön omistuksen siirto suorasta omistuksesta tehdään osakevaihdon avulla. Tähän perusteena on sen verohyöty. Kuten luvussa 3.2 on kerrottu, myydessä liiketoiminnallista yhtiötä holdingyhtiölle myyjälle syntyy myyntivoittoseuraamus (30 % tai 34 %) ja ostajalle varainsiirtoveroseuraamus (osakkeissa 1,6 %). Osakevaihto on apporttiehtoinen osakeanti, jolloin siitä ei seuraa myyntivoittoseurausta. Varainsiirtovero tulee kuitenkin maksaa. Haastatteluiden mukaan varainsiirtovero ei kuitenkaan ole yleensä este järjestelyille.

Liiketoiminnallisen yhtiön ulkopuolista sijoitusomaisuutta siirretään suorasta omistuksesta holdingyhtiölle tyypillisesti myymällä tai apportilla. Myyntihinta voi jäädä velaksi. Haastatteluiden mukaan veroseuraamukset tulisi laskea omaisuuseräkohtaisesti, jonka jälkeen voi tehdä valvutuneita ratkaisuja, sillä eri omaisuuksissa ja eri tavoin siirrettynä, on erilaiset veroseuraamukset. Apportissa ja myynnissä myyjälle tulee luovutusvoittovero maksettavaksi. Toisin sanoen henkilön myydessä

esimerkiksi osakkeita henkilökohtaisesta omistuksesta holdingyhtiölle, hänelle realisoituu hänen saama voitto, josta tulee maksaa pääomatuloveroa. Tästä syystä omaisuus kannattaisi siirtää silloin, kun osakkeen arvo on mahdollisimman lähellä hankintahintaa.

Tappiolla olevien osakkeiden myynti holdingyhtiölle ei välttämättä kannata. Jos osakkeita myy suorasta omaisuudesta holdingyhtiölle tappiolla, syntyy niistä luovutustappiota, jota voi hyödyntää henkilökohtaisessa verotuksessa vain seuraavan 5 vuoden ajan. Vaikka pitkällä aikavälillä voi listaamattomasta holdingyhtiöstä nostaa kevyesti verotettua osinkoa jopa 150 000 euroa, ilmeni haastatteluista, että ensimmäisinä vuosina ei osinkoja voi välttämättä nostaa juurikaan. Tämän takia ainakaan suuria luovutustappiota ei välttämättä pääse hyödyntämään tulevien vuosien verotuksessa. Luovutusvoittoveron lisäksi tulee holdingyhtiölle maksettavaksi varainsiirtovero myös muusta sijoitusomaisuudesta liiketoimintayhtiön lisäksi. Osakkeille varainsiirtovero on 1.6 %, asunnoille 2 % ja kiinteistöille 4 %.

Tilivaroja voi siirtää yhtiöön verovapaasti pääomasijoituksena. Suorassa omistuksessa olevat osuudet voisi siis realisoida ja siirtää tilivarat yhtiölle. Tämä ei välttämättä ole kannattavaa, sillä silloin joutuisi maksamaan luovutusvoittoveron henkilökohtaisessa verotuksessa, mikä söisi yhtiössä sijoitettavaa omaisuutta. Jos sijoituksen myynnille ei ole muuta syytä kuin siirto holdingyhtiöön, ei se sijoitusratkaisunakaan ole välttämättä paras. Jos on mahdollisuus tehdä omaisuuden siirtäminen pitkän ajan kuluessa holdingyhtiöön, yksi varteenotettava keino omaisuuden siirrolle on siirtää omaisuutta juoksevasti sitä mukaa kun niitä muutenkin realisoitaisiin. Tätä tukee sekä tietoperusta, että haastattelut.

Varallisuutta holdingyhtiöön voi siirtää osingoilla verovapaasti listaamattomasta liiketoiminnallisesta yhtiöstä. Tarvittaessa konserniavustuksella varoja saadaan takaisin liiketoiminnalliseen yhtiöön esimerkiksi tasaamaan verotusta. Konserniavustus on veronalaista tuloa sen saajalle ja vähennyskelpoista sen antajalle. Henkilökohtaisesta omistuksesta holdingyhtiöön voi siirtää omaisuutta myös pääomalainana tai pääomasijoituksina.

6.1.2 Mitä omaisuutta kannattaa siirtää holdingyhtiöön?

Liiketoiminnallisesta yhtiöstä voi olla kannattavaa siirtää ylimääräistä likvidiä varallisuutta, kuten tilivaroja holdingyhtiöön niiltä osin, kun siellä niitä ei tarvita. Jos liiketoiminnallinen yhtiö on holdingyhtiön omistuksessa ja holdingyhtiö on henkilökohtaisessa omistuksessa, nousee liiketoiminnasta maksettavat osingot holdingyhtiöön. Holdingyhtiöitä perustetaan usein riskienhallinnallisista syistä, eli juuri tämä ylijäämä halutaan eri riskipiiriin, ilmenee sekä tietoperustasta että haastatteluista. Yritysjärjestelyiden kannalta tasetta halutaan usein keventää siirtämällä varoja holdingyhtiöön. Jos liiketoiminnallisessa yrityksessä halutaan avainhenkilö osakkaaksi, on uuden osakkaan etu, että

tase on kevyempi. Holdingyhtiön perustamiselle voi olla niin vahvat ei-verotukselliset perusteet, että ne tehdään veroseuraamuksista huolimatta, ilmeni haastatteluista. On vaikea arvottaa euro-määräisesti, minkä arvoista on saada esimerkiksi avaintyöntekijä osakkaaksi.

Haastatteluiden mukaan veroseuraamukset ovat kriittinen osa, kun mietitään mitä omaisuutta siirretään suorasta omistuksesta holdingyhtiölle. Haastattelussa nousi kuitenkin raameja, miten pystyy arvioimaan, mitä siirtää yhtiölle ja mitä ei. Haastatteluissa korostettiin, että yhtiön varallisuus on yhtiön varallisuutta. Tämä ilmenee monin eri tavoin. Omaisuutta, jota itse käyttää ei kannata siirtää holdingyhtiölle. Jos siirtäisi oman kodin holdingyhtiön nimiin, tulisi asumisesta maksaa vuokraa holdingyhtiölle. Sijoitusomaisuudella, jolla ei ole tarvetta olla suorassa omistuksessa, voi siirtää holdingyhtiölle, sanottiin haastatteluissa.

Yhtiöstä jaettaessa varallisuutta tulee sille olla peruste. Tyypillisiä varojen jakokeinoja on palkka tai osingon maksu. Kuten aiemmin on todettu, osinkoa ei aina voi nostaa tai se ole kannattavaa. Jos osakas on antanut lainaa yhtiölleen, sitä voi maksaa takaisin velkaehtojen mukaisesti. Takaisinmaksu ei aina ole joustavaa. Kun osakkaalla on akuutti tai äkillinen rahan tarve, ei sitä välttämättä voi tai verotuksellisista syistä kannata nostaa yhtiöstä. Tästä syystä haastateltavat suosittelivat jättämään henkilökohtaiseen omistukseen puskuria. Eli kaikkea omaisuutta ei kannata siirtää holdingyhtiölle. Toinen haastateltavista myös kommentoi, jos kaikki omaisuus on yhtiössä, on "kaikki munat samassa korissa".

Haastatteluissa ilmeni, että sijoitustoiminta on usein kannattavampaa yritysmaailmassa kuin henkilökohtaisessa omistuksessa, tätä tukee myös tietoperusta. Sijoitustoiminta on kevyemmin verotettua holdingyhtiössä kuin henkilökohtaisessa omistuksessa, sillä yhtiössä osingoista ja myyntivoitoista verotetaan 20 % veroprosentilla ja suorassa omistuksessa pääomaverotuksen mukaisesti 30 % tai 34 %. Kun holdingyhtiöstä nostaa varallisuutta, tulee siitä maksaa ansiotuloveroja tai pääomaveroa, riippuen onko nosto ollut palkkaa vai osinkoa.

Henkilökohtaisessa omistuksessa sijoitusten tuoma hyöty joustavuuden lisäksi on hankintameno-olettama. Sitä ei voi käyttää yrityksen omistamisessa arvopapereissa ja erityisesti pitkään omistetuissa ja arvoltaan paljon nousseissa osakkeissa ne tuovat hyötyä. Osakeyhtiön tuoma hyöty sijoittamisessa tulee siitä, kun tuottoja ei tarvitse nostaa holdingyhtiöstä pois osakkaalle. Tällöin säästää veroissa 10 % tai 14 % verrattuna tilanteeseen, kun sijoitustuotto sijoitettaisiin suorasta omistuksesta uudelleen. Sijoitettavien summien kasvaessa, tämä hyödyttää aina vain enemmän korkoa korolle ilmiön vuoksi.

6.1.3 Miten varallisuus voidaan jakaa perillisille holdingyhtiöstä?

Varallisuus, myös holdingyhtiössä oleva varallisuus, siirtyy viimeistään kuoleman jälkeen perillisille perinnön jaossa. Silloin perimykseen vaikuttaa mahdollinen avioliitto, avioehto, testamentti ja lakimääräinen perimysjärjestys. Kun tietää oman perimysjärjestyksen, voi siihen tarvittaessa tehdä muutoksia. Perintö- ja lahjaverotus on progressiivista, joten osa omaisuudesta voi olla järkevää jakaa perillisille jo ennen kuolemaa, jos siihen on mahdollisuus.

Perillisten ei tarvitse olla ainoastaan omat lapset, heihin voi kuulua muitakin läheisiä suvusta tai sen ulkopuolelta. Perintöveroista voi myös säästää yhden sukupolven siirtämällä omaisuutta suoraan lapsenlapsille. Tällaisiin muutoksiin perimyksessä käytetään usein testamenttia. Testamentteja on monia erilaisia, esimerkiksi testamenttiin voidaan sisällyttää toissijaismääräys, jonka perusteella perintöomaisuus periytyy ensisijaisen perillisen jälkeen vielä toissijaissaajalle. Toissijaismääräyksellä voidaan omaisuus pitää omassa suvussa pidempään.

Avio-oikeuden alainen omaisuus on myös hyvä selvittää ennen perintösuunnittelua, jos muuta ei sovita, on lähtökohtaisesti koko varallisuus avio-oikeuden alaista omaisuutta. Avioehtoja on monia erilaisia, niillä voidaan sulkea tietty omaisuus aviovarallisuuden ulkopuolelle tai se voi koskettaa vain tiettyä omaisuutta tai toisen puolison varallisuutta. Yritystoiminnan toiminnallisen ja päätöksellisen turvaamiseksi yrittäjän voi olla järkevää sulkea yritysomaisuus avio-oikeuden alaisen omaisuuden ulkopuolelle. Aviopuolison asemaa voi suojella keskinäisellä testamentilla, jossa ensin kuolleen omaisuus periytyy leskelle.

Erytyisesti, jos omaisuuden tai tiettyä osaa omaisuudesta ei halua periytyvän rintaperillisille, mahdollisuuksien mukaan voi olla järkevää siirtää omaisuus jo elinaikana. Näin voi varmistua, kenelle omaisuus siirtyy. Vaikka olisi tehnyt legaatint holdingyhtiön osakkeista, ei se välttämättä toteudu, jos se rikkoo rintaperillisen oikeutta lakiosaan. Jos lahjoituksia haluaa tehdä koko eliniän, on suositeltavaa miettiä edunvalvontavaltakirjaa, jossa edunvalvojalle voi antaa ohjeet, miten lahjoituksia tulisi tehdä. Edunvalvontavaltakirjalla voi mahdollistaa suunnitellun omaisuuden siirron jatkuvan myös silloin, kun perittävä ei ole oikeustoimikelpoinen. Lahjoituksissa tulisi huomioida luvussa 2.5 käsitelty ennakkoperintöolettama. Positiivisen ennakkoperintöolettaman mukaan rintaperillisen saama lahja on lähtökohtaisesti ennakkoperintöä, ellei toisin pysty osoittamaan.

Jos holdingyhtiössä olevaa omaisuutta halutaan jakaa perillisille jo ennen kuolemaa, otetaan perilliset osakkaiksi, selviää haastatteluista. He voidaan ottaa mukaan osakkaiksi lahjoittamalla tai myymällä heille osakkeita. Tyypillisintä haastatteluiden mukaan on osakkeiden lahjoitus. Tällöin osakkeista tulee maksettavaksi lahjaverot. Lahjaverot on verovapaata, kun kyseisen lahjan ja kolmen edeltävän vuoden aina saatujen kaikkien lahjojen arvo samalta lahjan antajalta on alle 5000 euroa.

Lahjan saajalle tulee myös maksettavaksi varainsiirtovero. Jos perillinen ostaa holdingyhtiön osakkeita, tulee alkuperäisen osakkaan maksaa luovutusvoittovero ja perillinen maksaa varainsiirtoveron.

Perillisille saatetaan lahjoittaa eri osakesarjaan kuluvia osakkeita, kuten äänivallattomia osakkeita tai osinko-oikeuden pidättäviä osakkeita, ilmenee haastatteluista. Äänivallattomalla osakkeen omistuksella perillinen pääsee osaksi varallisuuden kasvua ja saavat osinkoja, mutta eivät voi vaikuttaa yhtiön asioihin. Erityisesti, jos perilliset ovat alaikäisiä lapsia, tämä voi helpottaa yhtiö hallintaa. Toinen haastateltava nosti myös esiin osinko-oikeuden pidättävän osakkeen, jolloin osingot menisivät alkuperäiselle omistajalle. Haastatteluiden mukaan eri osakesarjoille ei ole aina tarvetta.

Holdingyhtiön osakkaana, jos osakelaji ei sitä estä, on perillinen oikeutettu osinkoon. Listaamattomassa yhtiössä, kun maksettava osinko on enintään 8 % osakkeen matemaattisesta arvosta ([varat-velat] / osakkeiden määrä) ja osinkoa maksetaan yhdelle osakkaalle enintään 150 000 euroa, on siitä 75 % verotonta tuloa ja 25 % veronalaista pääomatuloa. Jos osinko ylittää 8 % matemaattisen rajan, verotetaan ylimenevä osa ansiotuloissa 75 prosenttisesti. (Luku 3.5)

Eli toisin sanoen voi osakas saada näiden rajojen puitteissa ($150\,000 \cdot 75\% =$) 112 500 euroa verovapaata osinkoa. Pääomatuloveron alaista osinkoa olisi ($150\,000 \cdot 25\% =$) 37 500 euroa. Siitä hän maksaisi pääomaveron $30\,000 \text{ eur} \cdot 30\% + (37\,500 - 30\,000 \text{ eur}) \cdot 34\% (= 9\,000 \text{ €} + 2\,550 \text{ €}) = 11\,550$ euroa. Eli 150 000 euron osingosta, maksetaan veroa ainoastaan 11 550 euroa. Tehokkaasti toimivassa holdingyhtiössä, jossa matemaattinen arvo on korkea, voi siis siirtää suuria osinkoja perillisille pienin veroseuraamuksin.

6.1.4 Mitä hyötyjä holdingyhtiöstä on perintösuunnittelussa?

Haastatteluissa kävi ilmi, että holdingyhtiöitä ei juurikaan perusteta perintösuunnittelunäkökulmasta, vaan yhtiö perustetaan muista syistä, jonka jälkeen yhtiötä hyödynnetään perintösuunnittelussa. Perintösuunnittelun hyötyjen lisäksi haastatteluiden mukaan, on osakkaiksi haluttu lapsia kasvatuksellisesta näkökulmasta. Heille on saatettu haluta opettaa varallisuuden hoidosta, jotta varat säilyvät vielä heidänkin sukupolvestansa seuraavalle, tai yrityksen pyörittämistä, jotta se säilyy toimintakykyisenä. Tällaisessa omaisuuden porrastaen lisääminen lisäisi myös vastuuta porrastaen verohyötyjen ohella. Kuitenkin perintösuunnittelu kulminoituu verohyötyjen optimointiin ja siihen, että varallisuus menee sille taholle kuten perittävä itse toivoo.

Tässä tutkimuksessa on lähinnä keskitytty asetelmaan, jossa liiketoiminnallisen yhtiön omistaa yksi holdingyhtiö, jonka omistaa yksi osakas ja hän suunnittelee oman varallisuutensa perinnönjakoa. Perheyhtiöissä voidaan käyttää holdingyhtiötä kuitenkin myös laajemmin. Tähän mallina toimii

holdingyhtiörakenne, jossa kussakin suku- tai sisarushaarassa olisi oma holdingyhtiö helpottamassa liiketoiminnallisen perheyhtiön hallintoa.

Toisessa haastattelussa kuvailtiin, että varallisuus tulee siirtymään perittävältä perilliselle, mutta kysymys kuuluu, mitä veroja maksetaan. Henkilön eläessä hänellä on mahdollisuus vaikuttaa mitä veroja maksetaan ja millä arvolla. Vaihtoehtoina on lahjavero ja perintövero, joista molemmat ovat progressiivisia. Progressiivisuus puoltaa vero-optimoinnin näkökulmasta useita pienempiä omaisuuden siirtoja yhden sijaan. Holdingyhtiön arvonkehitys vaikuttaa myös, miten omistuksen siirto kannattaisi tehdä. Haastattelun mukaan, jos holdingyhtiön arvo on nousemassa nopeasti tai perittäväällä ei ole enää vuosikausia elinaikaa jäljellä, voi olla järkevää tehdä isompia lahjoituksia.

Lahja- tai perintövero voi kasvaa hyvinkin suureksi, jos osakkeiden arvo on suuri tai tehdään suuria kertalahjoituksia tai iso osa varallisuudesta siirtyy perintönä. Haastatteluiden mukaan holdingyhtiöitä pyritäänkin muokkaamaan, niin että niihin voidaan hyödyntää sukupolvenvaihdoshuojennusta. Sukupolvenvaihdoshuojennusta voi hyödyntää elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä. Sijoitustoiminta tulee olla aktiivista ja passiivinen omistus ei riitä, sanoo sekä tietoperusta että haastateltavat. Kuitenkin liiketoiminnallisen yhtiön arvoon voi saada sukupolvenvaihdoshuojennusta, vaikka muu sijoitustoiminta ei täytä kriteeristöä, jolloin huojenus jää osittaiseksi.

Sukupolvenvaihdoshuojennuksen saamiseen lahja- ja perintöverotuksessa on edellytyksiä, joiden tulee täytyä. Luovutuksen tulee olla vähintään 10 % holdingyhtiön osakkeista, perinnön saajan tulee jatkaa yritystoimintaa vähintään 5 vuoden ajan. Haastatteluiden mukaan ja myöskään tietoperustan tukee samaa, ei ole itsestään selvyys, että huojenuksia saa holdingyhtiön luovutuksista. Kuitenkin haastatteluiden mukaan, jos sijoitustoiminnasta saadaan riittävän aktiivista, tavoitteellista ja riskipitoista, voi lahjan saaja olla oikeutettu sukupolvenvaihdoshuojennukseen. Erityisesti, jos sijoitustoiminta on jo pitkällä, ennen kuin perilliset otetaan holdingyhtiöön osakkaiksi, on sukupolvenvaihdoshuojennuksella iso merkitys.

Haastatteluissa nousi esiin näkökulma holdingyhtiön käyttöä vastaan. Aina perilliset eivät halua yhteisomisuksellista holdingyhtiötä. Se koetaan raskaana ja taakkana. Silloin yhtiössä joudutaan tekemään tarvittavia toimia ja viime kädessä purkamaan yhtiö.

6.2 Johtopäätökset ja jatkotutkimusehdotukset

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että holdingyhtiöitä perustetaan useista eri syistä, mutta perintösuunnittelu ei ole yleensä pääsyy. Liiketoiminnallinen yhtiö siirretään yleensä osakevaih dolla yhtiöön ja muuta omaisuutta siirretään tyypillisesti apportilla. Veroseuraamukset tulisi ottaa huomioon aina omaisuuseräkohtaisesti ja veroseuraamuksia tulisi puntaroida tulevaan hyötyyn nähden. Sijoittaminen on yleensä edullisempaa yhtiömuodossa kuin henkilökohtaisessa omistuksessa, joten

sijoitustoiminta on yleensä kannattavaa tehdä yhtiön alla. Kuitenkaan koko henkilökohtaista varallisuutta ei kannata siirtää holdingyhtiölle, sillä varallisuuden jakaminen ei ole niin joustavaa kuin suorasta omistuksesta omaisuuden realisoiminen. Suoraan omistukseen tulisi siis jättää puskuria talouden yllättävien menojen varalle ja käytössä olevaa omaisuutta ei tulisi siirtää.

Yleensä perilliset otetaan mukaan holdingyhtiöön lahjoittamalla heille osakkeita. Lahjoitukseen voi saada sukupolvenvaihdoshuojennuksen, jos sijoitustoiminta on riittävän aktiivista ja muut kriteerit täyttyvät. Holdingyhtiön käytöllä osana perintösuunnittelua, yleensä sukupolvenvaihdoshuojennus on se, mitä tavoitellaan. Holdingyhtiön osakkaina perilliset pääsevät osaksi yhtiön vaurastumista sekä mahdollisia osinkotuloja. Kun perillisen aika jättää, perilliset perivät holdingyhtiön loput osakkeet.

Tässä tutkimuksessa sain viitteitä siitä, että perilliset eivät aina suhtaudu myönteisesti yhteisiin holdingyhtiöihin. Tämän tutkimuksen perusteella on mahdotonta arvioida luotettavasti, miten perilliset suhtautuvat holdingyhtiöihin. Jatkotutkimuksena olisi perusteltua tutkia sitä, miten perilliset suhtautuvat perittävään holdingyhtiöön ja miten perilliset kokevat yhtiön hallinnon. Siitä voisi vielä jatkaa eteenpäin, miten yhtiöstä rakennetaan sellainen, että perilliset haluavat pitää holdingyhtiön kaassa eikä lähteä purkamaan sitä.

Vaikka ehdottamani jatkotutkimus osoittaisi, että pääsääntöisesti perilliset ovat tyytyväisiä yhteisomistuksellisiin holdingyhtiöihin, tämän tutkimuksen luonnollisena jatkeena olisi, miten holdingyhtiö kannattaa lähteä purkamaan tai jakautumaan, niin että liiketoimintayhtiö säilyy toiminta- ja kilpailukykyisenä. Tämä on tarpeellinen jatkotutkimus sillä, vaikka perilliset pitäisivät holdingyhtiörakenteesta ajatuksena, ei se käytännössä aina sovi perillisten henkilökohtaisiin tilanteisiin.

Edelliset jatkotutkimusehdotukset keskittyivät perillisiin, mielenkiintoista olisi myös tutkia yrittäjiä. Empiirisessä tutkimuksessa kohteena olisi yrittäjät, joille on rakennettu holdingyhtiörakenne, jota he suunnittelevat käyttävänsä perintösuunnittelussa. Millaiset ovat heidän kokemuksensa holdingyhtiön perustamisesta, sinne varallisuuden siirrosta ja ovatko he saaneet siitä hyötyä.

6.3 Tutkimuksen luotettavuuden arviointi

Tutkimuksen luotettavuutta tutkitaan kolmesta näkökulmasta: uskottavuus, luotettavuus ja eettisyys. Uskottavuus ja luotettavuus kulkevat pitkälti käsikädessä. Uskottavuudella viitataan yleisön, tutkimuksen kohteen tai tekijän kollegoiden näkemykseen ja tuntemuksiin, onko tutkimusaineisto kerätty asianmukaisesti, analysoitu huolellisesti ja uskotaanko tulokset todeksi. Luotettavuudella tarkoitetaan tutkijan ammattitaitoa: hän on valinnut oikeat tutkintamenetelmät ja toteuttanut tutkimuksen ammattitaitoisesti ja osaako tutkija perustella valinnat lukijalle. Luotettavuuteen kuuluu tutkimustulosten riippumattomuutta epäolennaisista tekijöistä. Tutkimuksessa tulisi esittää perusteet,

miksi tutkimus on luotettava. Hyvään tutkimuskäytäntöön kuuluu siis tutkijan omien valintojen arvioiva tarkastelu. (Puusa, Juuti & Aaltio 2000, Luku V)

Luotettavuutta arvioidessa lähdekirjallisuuden tulisi olla relevanttia ja siitä tulisi tehdä arvio (Puusa, Juuti & Aaltio 2000, Luku 11). Tässä tutkimuksessa tietoperustaan käytettävissä lähteissä on käytetty suurta lähdekriittisyyttä. Lähteissä on pyritty menemään alkulähteelle mahdollisuuksien mukaisesti ja siksi lähteenä on käytetty paljon lakitekstiä ja verottajan ohjeita. Lähteitä on tarkasteltu kriittisesti ja lakitekstien tukena on hyödynnetty korkeatasoista kirjallisuutta, kuten oikeustieteitä opiskeleville tarkoitettuja materiaaleja. Lähteissä on hyödynnetty mahdollisimman tuoretta aineistoa.

Tietoperusta pohjautuu hyvin pitkälti lakiin ja miten sitä on tulkittu käytännössä oikeustapauksissa ja oikeuskirjallisuudessa. Perintösuunnittelussa ja yritys juridiikassa on hyvin vakiintuneet käytännöt. Esimerkin omaisesti, miten testamentti tulee tehdä, mitä sillä voi omaisuudesta määrätä ja miten sitä tulisi tulkita. Tässä työssä ja tämän työn laajuudessa ei ole relevanttia pohtia, millaisia näkemyksiä kirjallisuudesta löytyy esimerkiksi juuri testamentin tulkinnoista tai lakien ajantasaisuudesta. Verrattuna moneen muuhun tutkimukseen, tässä tietoperustassa ei siis ole juurikaan diskurssia eri lähteiden välillä. Sitä perustellaan relevanttiuden kautta tutkimuksen tarkoituksen kanssa. Tärkeintä on saada lukijalle ymmärrys käsitteistä ja ilmiöistä, jotta tietoa perintösuunnittelusta ja holdingyhtiörakenteista pystyy soveltamaan tutkimusosassa.

Laadukas tutkimus pitäisi pystyä toistamaan. Tutkimusmenetelmät tulisi kuvata, niin että toinen tutkija voisi toistaa saman tutkimuksen uudelleen. Luotettavuusnäkökulmasta tulisi siis arvioida voiko aihetta tutkia uudelleen ja päästäisiinkö silloin samoihin tuloksiin. (Puusa, Juuti & Aaltio 2000, Luku V) Tutkimuksesta on kuvailtu tarkasti, miten se on tehty ja miten aineistoa on käsitelty. Näistä lähdekohdista tutkimuksen toistettavuus pitäisi olla mahdollinen. Kuitenkin toistettavuudessa haasteen luo haastateltavat. Haastattelun ja koko tutkimuksen keskiössä oli tarkkaan valitut haastateltavat ja heidän erityisosaamisensa. Jotta tutkimuksen voisi toistaa, tulisi silloin myös haastatella aiheen parissa työskennelleitä henkilöitä. Haastateltavien näkemykset olivat linjassa tietoperustaan, joka lisää luotettavuutta sekä perusteita toistettavuudelle. Toistettavuuteen liittyy vahvasti ajantasainen lainsäädäntö, jos siis laki muuttuu, kärsii myös toistettavuus tulosten osalta.

Laadukkaassa tutkimuksessa aineistoa tulisi olla riittävästi, jotta voi verrata tuloksia toisiinsa. Laadullisessa tutkimuksessa samojen tulosten toistuminen voi viitata riittävään aineistomäärään. (Puusa, Juuti & Aaltio 2000, Luku 11) Tähän tutkimukseen haastateltiin vain kahta henkilöä. Se on vähän, mutta tässä tutkimuksessa se nähtiin kuitenkin riittävänä. Heidät valittiin mukaan heidän osaamisensa vuoksi ja kolmas, neljäs, viides tai kymmenes haastateltava ei olisi tuonut lisäarvoa, jos heillä ei olisi ollut vastaavaa kokemusta ja osaamista.

Riittävänä kahta haastateltavaa voidaan pitää myös siltä näkökulmalta, että he nostivat esiin samoja asioita keskenään. Haastattelut pohjautuivat pitkälti siihen, miten heidän kokemuksensa mukaan - lain määrittämässä rajoissa - toimitaan. Laista tulevat raamit pysyisivät samoina myös mahdollisille muille haastateltaville. Toki kokemuksia erilaisista tilanteista olisi varmasti saanut lisää haastatteluilla, jotka olisivat voineet piristää tutkimusta esimerkiksi sitaateilla. Haastateltavien määrää korvattiin myös haastatteluiden valmistelun ja toteutuksen laadulla.

Luotettavuuteen ja uskottavuuteen kuuluu puolueettomuus. Tutkimukseen ei saisi vaikuttaa tutkija itse: hänen ikänsä, sukupuolensa, uskontonsa, poliittiset mielipiteensä, kokemuksensa tai muut taustat. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 135–136) Uskottavuutta voidaan lisätä tunnistamalla tutkijan vaikutus henkilönä esimerkiksi kokemuksensa kautta. (Puusa, Juuti & Aaltio 2000, Luku 11)

Kriittisesti ajateltuna, tässä tutkimuksessa on voinut vaikuttaa tutkijan oma asema, näkemykset ja tausta tarkasteltaviin tuloksiin tai niiden esittelyyn. Tutkija itse on pankissa töissä ja sitä kautta näkee sijoittamisen, varallisuuden suunnittelun ja juridiset asiakirjat kaikille henkilöille hyvin tärkeänä ja kannattavana. Vaikka tutkimuksessa tutkija on pyrkinyt olemaan mahdollisimman objektiivinen, tutkijan täytyy myöntää, että tutkimuksen toteutukseen tai tulosten esittelyyn on voinut vaikuttaa tutkijan oma näkemys. Tutkimukseen lähdettiin hypoteesilla, että holdingyhtiötä voi käyttää perintösuunnittelussa. Haastateltavia valittaessa oli myös tiedossa, että he ovat käyttäneet holdingyhtiötä osana perintösuunnittelua. Tulokset olisivat voineet olla myös erilaiset, jos he eivät olisi käyttäneet holdingyhtiötä osana perintösuunnittelua.

Tutkimuksen eettisyydellä tarkoitetaan, että tutkija on noudattanut eettisiä periaatteita koko tutkimusprosessin ajan. Tutkimus ei saa haitata sen kohteena olevien henkilöiden elämää ja tarkoituksena olisi tuoda sen kohteelle lisäarvoa. (Puusa, Juuti & Aaltio 2000, Luku V) Tutkimuksen eettisyydellä viitataan ensisijaisesti haastateltavien suostumukseen haastatteluun, luotettavuuteen prosessissa ja eettisten periaatteiden noudattamiseen, haastattelujen seurauksiin haastateltaville sekä heidän yksityisyyteensä. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 19–20)

Tutkimus on suoritettu mahdollisimman korkeaa etiikkaa noudattaen. Tutkimus ei koskettanut haastateltavien henkilökohtaista elämää vaan työelämän kokemuksia, mikä jo etäännyttää aihetta henkilöstä yksilötasolla. Haastateltavat ovat nimettömät tässä tutkimuksessa ja heistä on kerrottu vain merkitykselliset työtaustat. Referoinnit ja sitaatit on myös esitetty niin, ettei voida niiden perusteella jäljittää, kuka on ollut haastateltava. Haastatteluissa ei käsitelty heidän asiakaskohtaamisaansa vaan puhuttiin yleisellä tasolla, joten myöskään heidän asiakkaidensa yksityisyyttä ei loukattu.

Haastateltavat olivat tietoisia tutkimuksen tarkoituksesta, tutkimuskysymyksistä ja heiltä kysyttiin suostumus haastatteluun sekä sen nauhoittamiseen. Molempiin he suostuivat. Molemmat haastateltavat olivat kiinnostuneita aiheista ja mielenkiinnolla odottivat tämän tutkimuksen julkistamista. Heidän aikaansa arvostettiin haastatteluissa ja haastatteluun hyvin valmistautumisella pyrittiin sitä kunnioittamaan.

6.4 Oman oppimisen arviointi

Aloitin opinnäyteprosessin virallisesti keväällä 2022 hieman opinto-ohjaajani painostuksesta. Silloin minulla oli jo tiedossa, että en tulisi kyseisen kevään aikana työstämään opinnäytetyötäni. Pohdin aihevalintaa vielä kesälläkin, sillä sen lukitseminen tuntui niin merkittävältä: kuinka löytää itselle mielenkiintoinen aihe, joka on erottuva ja ajankohtainen. Toki myös huolestutti, jos prosessin aloittaa vain huomatakseen, ettei aihe kiinnostanutkaan tai ollutkaan muuten hyvä.

Keväällä 2022 työpaikkani kautta pääsin osallistumaan luennolle, jossa käsiteltiin muun muassa sijoitus- tai holdingyhtiön käyttöä perintösuunnittelussa. Silloin sain jo idean aiheelleni. Lopulta elokuussa 2022 päätin aiheeni, sillä olihan se pyörinyt jo mielessäni kuukausia. Näin jälkikäteen olen todella tyytyväinen aihevalintaani. Vastaavia töitä ei ole juurikaan tehty, joka lisää työn ajankohtaisuutta ja merkittävyttä. Plussaa oli, että mielenkiintoni aiheeseen kasvoi vain koko ajan opinnäytetyötä tehdessä.

Aiheen valinnan jälkeen ennen varsinaista työn aloittamista tein opinnäytetyösuunnitelman. Siihen haasteiksi olin kirjannut ajan puutteen, työstressin ja painetun aineiston löytämisen tietoperustaan. Näistä kaksi ensimmäistä osoittautuivat koko prosessissa suurimmaksi haasteeksi. Minulla prosessia aloittaessa oli jo tiedossa ja suunnitteilla olla koko prosessin ajan kokoaikatyössä, joka vie aikaa. Vaikka ensisijainen tavoite minulla oli saada opinnäytetyö valmiiksi vuoden 2022 aikana, tiesin voivani venyttää sitä kesän 2023 alkuun asti. Tein valinnan, että mieluummin hyvä opinnäytetyö, johon olen tyytyväinen, kuin nopealla aikataululla tehty heikompi työ.

Ennusteeni työstressistä ja ajanpuutteesta kävi toteen. Kokoaikatyöni oli ajoittain hyvin stressaavaa ja aikaa vievää. Siitä seurasi, että lyhyessä vapaa-ajassa oli pakko keskittyä myös kokonaishyvintä luoviin asioihin, kuten liikuntaan, sosiaalisiin kanssakäymisiin ja uneen, jolloin opinnäytetyö jäi ajoittain vähälle. Kirjoitin kuitenkin syksyn aikana tietoperustan ensimmäisen version ja aloittaen aiheista, jotka ei ollut valmiiksi niin tuttuja. Myöhemmin päädyin kuitenkin vielä täydentämään tietoperustaa monin osin. Syksyllä toteutin myös haastattelut.

Tammikuussa otin yhden viikon lomaa töistä, jolloin osallistuin koululla opinnäytetyöleiri -kurssille. Silloin keskityin täysipäiväisesti opinnäytetyöhön ja sain tekemiseen uuden vaihteen päälle. Kursilta sain paljon kaipaamaani ohjausta prosessiin ja sain todella hyvät eväät jatkaa työtäni

eteenpäin. Kyseisellä viikolla minun opinnäytetyöohjaajani vaihtui rahoituksen ohjaajasta juridiikan töiden ohjaajaksi, sillä työni on vahvasti juridiikkaan painottuva.

Myös keväällä 2023 ajoittain työni oli kiireisempää, jolloin aikaa ei meinannut riittää opinnäytetyölle, mutta tasaisesti se kuitenkin edistyi. Maaliskuussa 2023 suoritin vielä loppupyrähdysen, jonka aikana sain opinnäytetyön ensimmäisen version valmiiksi.

Näin jälkikäteen voin todeta, että suuri oppi tästä prosessista onkin ajankäyttö ja sen hallinta. Opin priorisoimaan elämässäni tärkeitä asioita, jotta sain tehtyä kunniakkaasti opinnäytetyön, mutta samalla pyysin säilyttämään tasapainoisen elämän. Sain sovitettua opinnäytetyöprosessin tekemisen niin, että työni kiireellisimpinä hetkinä minun ei tarvinnut enää iltaisin tehdä opinnäytetyötä, mikä oli kokonaisuudessa helpotus.

Minulla ei ollut viikko tai edes kuukausitasoista suunnitelmaa, jonka mukaan olisin tehnyt tätä työtä. Tämä johtui epätasaisesti jakautuvasta työkuormasta työssäni. Pidin kuitenkin työn valmistumiseni asettamani takarajan, eli ennen kesää 2023, tiukasti mielessä. Uskon, että suunnitelmallisuus on tärkeää ja erilaisessa tilanteessa kuin minä olin, viikko- tai kuukausiaikataulusta olisi ollut todella suuri hyöty. Minun tilanteessani se ei olisi toiminut. Tein opinnäytetyötä niin nopeasti kuin oma jaksaminen salli. Tämä ratkaisu toimi minulla ja tarkempi aikatauluttaminen olisi tuonut vain lisästressiä ja epäonnistumisen tunnetta, kun niihin ei olisi ehtinyt. Toki tämä malli vaati paljon itseuria, jotta työtä sai edistettyä.

Minulla ennen prosessia oli huoli painetun aineiston löytämisestä. Tämä huoli ei toteutunut. Vaikka en löytänyt lähdeettä, joka vastaisi suoraan kysymykseen, miten holdingyhtiötä voi hyödyntää osana perintösuunnittelua, kirjallisuutta löytyi hyvin. Ongelma kirjallisuuden kanssa oli lähinnä valinta, mitä käyttää ja millä laajuustasolla asioita pitäisi käsitellä. Mielestäni löysin hyvät lähteet ja tasapainon tietoperustan laajuuteen. Ajatuksena oli käsitellä tietoperustan teemoja, jotta lukija saa tarvittavat tiedot, mutta ei turhan syvällisesti. Teemoja oli niin monta, ettei niihin olisi voinut keskittyä syväluotaavasti ilman, että relevanttius olisi kärsinyt.

Mielestäni haastattelut sujuivat mallikkaasti. Olin valmistautunut niihin etukäteen ja miettinyt tarkasti, mitä tietoa haluan niistä saada, joiden kautta sain johdettua hyvät haastattelukysymykset. Sain riittävästi materiaalia ja se oli laadukasta. Siihen olen tyytyväinen. Haastatteluiden materiaalien käsittely tuntui ennakkoon stressaavalta: miten lähteä purkamaan ja käsittelemään aineistoa. Kuitenkin, kun alkoi lukemaan litteroitua aineistoa, heti helpotti. Haastatteluissa keskusteltiin tutkimukselle merkityksellisistä asioista ja hyvin johdonmukaisesti. Lopulta aineiston käsitteleminen oli se helppo osuus.

Opettavin osuus sekä itselleni kaikista mieluisin vaihe, oli nivoa tietoperusta tutkimuksen tuloksiin. Silloin havaitsi kokonaisuudessa koko sen työmäärän, minkä oli tehnyt jo aiemmin. Silloin pääsin myös soveltamaan jo aiemmin opittua. Vaikka perintösuunnittelun perusteet oli jo ennen työn aloitamista hyvin tuttua, niiden soveltaminen holdingyhtiömaailmaan tuotti mukavia ahaa-elämyksiä. Holdingyhtiömaailma oli minulle melko vieras ennen tätä opinnäytetyötä, joten siitä opin paljon.

Aiemmin en ole tehnyt näin laajaa työtä, joten opin myös pitkäjänteisyyttä. Olen aina pitänyt kirjoittamisesta ja erilaisista koulutöistä, kun pääsee syventymään tiettyyn asiaan tarkemmin, mutta nyt siinä pääsin aivan uudelle tasolle – hyvällä tavalla. Toki minulla, kuten varmaan lähes kaikilla, oli välillä epätoivon hetkiä, valmistuuko opinnäytetyö ikinä, mutta silloin piti vain luottaa itseensä ja etsiä sisäistä motivaatiota. Aiheen kiinnostavuuden vuoksi motivaatio kyllä aina löytyikin, kunhan vain istui alas ja alkoi tekemään.

Lähteet

Aarnio, A. & Kangas, U. 2016. Suomen jäämistöoikeus: I, Perintöoikeus. 6. painos. Alma Talent. Helsinki. E-kirja. Luettu 5.2.2023.

Aninti T. 2020. Houkuttelevampi henkilöstöanti. Tilisanomat. Luettavissa: <https://tilisanomat.fi/palkka-ja-henkilostohallinto/houkuttelevampi-henkilostoanti>. Luettu 18.9.2022.

Avoliittolaki 13.6.1929/234.

Fasoúlas, E., Manninen, P. & Niirainen, V. 2019. Sijoittajan verotus ja verosuunnittelu. Alma Talent. Helsinki. E-kirja. Luettu 14.9.2022.

Heikura, M. & Kautto, M. 2021. Varojen arvostaminen perintö- ja lahjaverotuksessa. Vero. Luettavissa: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/47834/varojen-arvostaminen-perint%C3%B6--ja-lahjaverotuksessa5/>. Luettu 5.2.2023.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2001. Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Yliopistopaino. Helsinki.

Honkamäki, T. & Reponen, M. 2022 Konsernitilinpäätöksen laadinta. Alma Talent. Helsinki. E-kirja. Luettu 21.9.2022.

Immonen, R. ja Lindgren, J. 2017. Onnistunut sukupolvenvaihdos. Alma Talent oy. E-kirja.

KHO:2014:135.

Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336.

Kolehmainen, A. & Rabinä, T. 2020. Jäämistösuunnittelu I. Alma Talent. Helsinki. E-kirja. Luettu 21.12.2022.

Lakari T., & Engblom A. 2016. Käytännön sukupolvenvaihdos. ST-Akatemia Oy. Helsinki.

Laki konserniavustuksesta 21.11.1986/825.

Lindholm, T. 2016. Perintöverokirja. 16. painos. Verotieto Oy. Helsinki.

Linna, T. 22.2.2016. Konserniin kuuluvien yritysten konkurssi vai konsernikonkurssi. Edita Publishing oy. Luettavissa: <https://www.edilex.fi/artikkelit/16175.pdf>. Luettu 18.09.2022.

Lohi, T. 2016. Aviovarallisuus. Alma Talent. Helsinki. E-kirja. Luettu 2.10.2022.

Määttä, T. & Puolakanaho, J. 2019. Pääomalainojen ja muiden yhtiölle annettujen lainojen luovutukset ja menetykset tuloverotuksessa. Vero. Luettavissa: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/78615/p%C3%A4%C3%A4omalainojen-ja-muiden-yhti%C3%B6lle-annettujen-lainojen-luovutukset-ja-menetykset-tuloverotuksessa/>. Luettu 24.9.2022.

Norri, M. 2017. Perintö ja testamentti, käytännön käsikirja. Alma Talent ja Matti Norri. Helsinki. E-kirja. Luettu 2.10.2022.

Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624.

Ossa, J. 2014. Yritystoiminnan verotus. Helsingin kauppakamari. Helsinki. E-kirja. Luettu 24.9.2022.

Ossa, J. 2018. Sukupolvenvaihdos ja yritystoiminnan lopettaminen. 2. painos. Kauppakamari. Helsinki. E-kirja. Luettu 5.2.2023.

Penttilä, O. & Pellikka, J. 2021. Holdingyhtiörakenne - yleisiä huomioita ja verotuksellisia näkökohtia. Ey. Luettavissa: https://www.ey.com/fi_fi/assurance/holdingyhtioerakenne---yleisiae-huomioita-ja-verotuksellisia-nae. Luettu 18.9.2022.

Perintö- ja lahjaverolaki 12.7.1940/378.

Perintökaari 5.2.1964/40.

PRH 2019. Apportti osakeyhtiössä. Luettavissa: <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/osakeyhtio/pe-rustaminen/apporttiehto.html>. . Luettu 6.3.2023.

Puusa, A., Juuti, P. & Aaltio, I. 2000 Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Gaudeamus oy. E-kirja. Luettu 20.03.2023.

Savander, L. & Luukela, H. 2021. Konserniavustus. Vero. Luettavissa: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/75075/konserniavustus5/>. Luettu 22.9.2022.

Tuloverolaki 30.12.1992/1535.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisältöanalyysi. 5. painos. Tammi. Helsinki.

Turunen, J. 11.10.2021. Kallis perintö. Helsingin Sanomat. Luettavissa: <https://www.hs.fi/visio/art-2000008315886.html>. Luettu. 20.12.2022.

Varonen, S. & Isotalo, K. 2020. Osakeyhtiön sukupolvenvaihdos verotuksessa. Vero. Luettavissa: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/60519/osakeyhti%c3%b6n-sukupolvenvaihdos-verotuksessa/>. Luettu 1.3.2023.

Vero 2017. Pääomatulon veroprosentti. Luettavissa: <https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/vero-kortti-ja-veroilmoitus/tulot/paaomatulot/>. Luettu 18.02.2023.

Vero 2019. Omaisuuden luovutusvoitot ja -tappiot luonnollisen henkilön tuloverotuksessa. Luettavissa: <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48935/omaisuuden-luovutusvoitot-ja--tappiot-luonnollisen-henkil%c3%B6n-tuloverotuksessa/>. Luettu 6.3.2023.

Vero 2022a. Perintöverolaskuri – kuinka paljon perintöveroa pitää maksaa? Luettavissa: <https://vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/perinto/perint%c3%B6verolaskuri/>. Luettu 19.12.2022.

Vero 2022b. Milloin pitää maksaa lahjaveroa? Luettavissa: <https://vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/lahja/milloin-pit%c3%A4%c3%A4-maksaa-lahjaveroa/>. Luettu 19.12.2022.

Vero 2023a. Osakkeiden myynti. Luettavissa: https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/sijoitukset/osakkeiden_myynti/. Luettu: 18.2.2023.

Vero 2023b. Osingot listaamattomasta yhtiöstä. Luettavissa: <https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/sijoitukset/osingot/osingot-listaamattomasta-yhtiosta/>. Luettu 6.3.2023.

Viitala T. 2018. Osakeyhtiön voitonjaon verotus: perusteet ja suunnittelu. Helsingin kauppakamari. Helsinki. E-kirja. Luettu 06.09.2022.

Liitteet

Liite 1. Perintöverotaulukko 2023 (Perintö- ja lahjaverolaki 12.7.1940/378 14§)

Perinnön arvo	Veroluokka I		Veroluokka II	
	Vero alarajan kohdalla	Veroprosentti yli menevästä osasta	Vero alarajan kohdalla	Veroprosentti yli menevästä osasta
20 000–40 000	100 €	7 %	100 €	19 %
40 000–60 000	1 500 €	10 %	3 900 €	25 %
60 000–200 000	3 500 €	13 %	8 900 €	29 %
200 000–1 000 000	21 700 €	16 %	49 500 €	31 %
1 000 000	149 700 €	19 %	297 500 €	33 %

Liite 2. Lahjaverotaulukko 2023 (Perintö- ja lahjaverolaki 12.7.1940/378 19 §)

Lahjan arvo	Veroluokka I		Veroluokka II	
	Vero alarajan kohdalla	Veroprosentti yli menevästä osasta	Vero alarajan kohdalla	Veroprosentti yli menevästä osasta
5 000–25 000	100 €	8 %	100 €	19 %
25 000–55 000	1 700 €	10 %	3 900 €	25 %
55 000–200 000	4 700 €	12 %	11 400 €	29 %
200 000–1 000 000	22 100 €	15 %	53 450 €	31 %
1 000 000	142 100 €	17 %	301 450 €	33 %

Liite 3. Haastattelukysymykset

Lähtökohtana haastattelussa, on että henkilöllä on oma pieni/keskisuuri yritys, jonka hän omistaa tai suunnittelee omistuksen siirtoa holdingyhtiölle.

Yleistä	1. Esittele itsesi lyhyesti: Kuka olet, millaisia taustoja sinulla on liittyen perintösuunnitteluun?
Holdingyhtiöistä	1. Millaisessa tilanteessa kannattaa perustaa holdingyhtiö? 2. Miten olemassa olevien sijoitusten siirto henkilökohtaisesta omistuksesta kannattaa tehdä holdingyhtiöön verotusnäkökulmasta ? –Mitä verotuksellisia seikkoja tulisi huomioida siirtoa suunnitellessa? 3. Mitä muuta kuin veroseuraamukset tulisi huomioida, kun siirtää sijoitusomaisuuden henkilökohtaisesta omistuksesta holdingyhtiöön? 4. Miten tulisi vetää raja siihen, mitä siirtää holdingyhtiöön ja mikä jää henkilökohtaiseen omistukseen? Miksi?
Perintösuunnittelusta	5. Oletko käyttänyt holding- tai sijoitusyhtiötä osana asiakkaittesi perintösuunnittelua? Miten? 6. Mitkä ovat ensisijaiset/käytetyimmät keinot siirtää varallisuutta holdingyhtiöstä perillisille? Miksi? 7. Mitä verotuksellisia seikkoja tulisi huomioida edellisen kysymyksen keinoissa. 8. Holdingyhtiötä käytettäessä osana perintösuunnittelua, mitä muuta kuin mahdollisia verohyötyjä on holdingyhtiön käytöllä haettu? 9. Kuinka yleistä on käyttää holdingyhtiötä osana perintösuunnittelua? Kenelle se sopisi?
Muuta	10. Onko sinulla jotain lisättävää, jonka kokisit tärkeäksi tässä aihepiirissä?